

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 11

12. novembril 1934 a.

X aastakäik

Tellimise hind postiga: aastas . . . 100 senti 6 kuu peale . 55 " 1 " " . 10 " Välismaale aastas 150 s.	Ilmub kord kuus. Talitusjatoim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4 Telefon 448-35. Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutused. Üksiknumber 10 senti.	Kuulutuste hinnad: 1 lhk. kr. 20.— 1/2 " " 10.— 1/4—6.— ja 1/8 lhk. „ 3.— Teksti ees—50% kallim
---	---	--

Arstiabi korraldamisest haigekassades.

V. Luksepp.

Meil praegu maksva haiguskindlustuse seaduse (§ 300) järele haigekassad, kes kassaliikmete ravi korralduse oma kätte võtnud, on kohustatud arstiabi andma järgmisel kujul:

1) äkiliste haigeksjäämistest ja õnnetusjuhtumistest puhul esimest abi; 2) ambulatoorilist arstimist; 3) sünnitusabi ja 4) haigemajas (voodis) ravimist ühes täieliku ülespidamisega.

Kuna esimene abi äkiliste haigeksjäämistest ja õnnetusjuhtumistest puhul liitub ambulatoorilise arstiabiga ja kuna sünnitusabiga ühenduses olevad kulud teiste kuludega võrreldes on nii minimaalsed, et neid arvestuste juures kõne alla üldse ei maksa võtta, siis võiksime haigekassade poolt antavat arstiabi jagada kahte pealiiki: 1) ambulatoorne ja 2) haigemajaline arstiabi.

Haigekassade tegelased on senianud ambulatoorilisele arstiabi korraldusele suurema tähtsuse kui haigemajalisele. Nii näiteks Tallinna Ühine Haigekassa asutab ja organiseerib juba aastaid oma ambulatooriume ja on kulanud suuri summe nende sisseseadete peale. Haigemaja asutamisega aga tehti algust alles hiljuti.

Ka teistes haigekassades on ambulatoorne arstiabi korraldus akuutsemalt päevakorral püsinud, millest ongi tingitud olukord, et sellel alal haigekassad

tegutsevad enam-vähem ühesugustes tingimustes, et ambulatoorse ravikorralduse alal on haigekassad ka oma soodustused saavutanud: arstid võtavad haigekassade haigeid vastu märksa, kuni 50% odavamalt kui erahaigeid, apteegid annavad haigekassade arvel rohte kuni 30%-lise hinnaalandusega jne.

Haigemajalise ravikorralduse alal puuduvad suurel osal haigekassadel igasugused soodustused, või kui ongi mõnesugused, siis väga minimaalsed. Ainult Viljandi ühishaigekassa lepingu vahetõttu Viljandi linna haiglaga väärivad tähelepanu, kuna see kindlustab haigekassale ravikulude alal kokkuhoidu.

Oma haiglata asutamine meie oludes käib haigekassadele üle jõu, kuna siin ei nõua suuri summe mitte üksi sisseseade igasuguste kallite aparatuuride ja muude arstiriistade näol, vaid ajakohane haigemaja peab asuma ka nõuetele vastavas majas.

Ainult Tallinna Ühine Haigekassa on suuteline oma haiglat asutama ja seda üleval pidama, kuid see võib kassale kergesti ka raskuseks saada, kui haigemaja majapidamist ja selle ravikorraldust ei aeta täpsete kalkulatsioonide järele tegeliku elu nõuete kohaselt.

Hädaoht seisab nimelt selles, et haigemajalist ravi vajavate haigete arv

võib oma haiglas liialdatult suureks paisuda. Sest kuidas sa ilma suure arvu haigedeta saad kulu ühe haige kohta madalaks ajada, mis on mõnedele meie haigekassade tegelastele vooruseks ja ideaaliks, mille poole püütakse.

1933. a. aruandest selgub, et Tallinna Ühise Haigekassa oma raviasutuste ehk teiste sõnadega ambulatooriumide tarvitamine on tublisti tõusnud. Visiite on tehtud kõigis asutustes kokku aasta jooksul 25.833 rohkem kui eelmisel aastal. Kassaliikmete arv aga oli kõigest 28 keskmiselt rohkem kui eelmisel aastal. Sellele lisatakse juure, et visiidi keskmine hind on langenud 72 sendilt 71 sendi peale.

Selle ühe sendiga on näiliselt võidetud küll 262.766 senti (niipalju visiite oli üldse), kuid visiitide arvu tõus 25.833 võrra läks haigekassale maksma (71×25.833) 1.834.143 senti. Seega visiidi hinna 1 sendi võrra alla viimine läks haigekassale maksma (1.834.143—262.766) 1.571.377 senti.

Kui meie tõmbame paralleeljooned ambulatoorse ravi korralduse alal Tallinna Ühise Haigekassa ja mõne teise, näiteks Tartu Üldhaigekassa vahel, siis peame järeldama, et see kohutavalt suur visiitide arv haigek. ambulatooriumides täiel määral õigustatud ei ole ja selle iga-aastane suurenemine on nähtus, mille vastu tuleks võidelda, aga mitte rahuldustundega aktsepteerida.

1933. a. oli Tallinna Ühise Haigekassa kassa- ja perekonnaliikmete keskmine arv kokku 24.908, kes on haigek. ambulatooriume kasutanud aasta jooksul 262.766 korda.

Tartu Üldhaigekassa kassa- ja perekonnaliikmete arv oli samal aastal 7.414 ja nende poolt tehtud visiitide arv — 43.574.

Võrdlustulemusena selgub, et iga kassa- ja perekonnaliikme kohta tuleb Tallinna Ühisel Haigekassal 10,5 visiiti aastas, Tartu Üldhaigekassal 5,8 visiiti aastas.

Tõsi küll, Tartu Ühishaigekassas on perekonnaliikmete visiitide arv aasta kohta normeeritud, kuid neist ei peeta järjekindlalt kinni, vaid haigekassa juhatusele on õigus jäetud visiite võimal-

dada tegelikkuse vajaduste järele ka üle normide ja nagu Tartu Üldhaigekassa aruannetest nähtub, on perekonnaliikmete tervishoiunõuded ambulatoorse ravi poolest rahuldatud 100%.

Ja see viimane ongi oluline, kuna haigekassa ülesandeks olgu oma liikmeskonda arstiabiga rahuldada niivõrd, kuivõrd see tervishoiu ja töövõime säilitamise huvides vajalik, aga mitte püüda rahuldada kassa liikmeskonna kui massi kapriislikke tahtmisi.

Ja et need tahtmised liialdatult kapriislikud on, seda kinnitab ka Tallinna Ühise Haigekassa endine esimees hra Isküll haigekassa 1933. a. tegevuse ülevaates, kus ta muuseas mainib järgmist:

„Mis puutub nüüd kassaliikmete suhtumisse haigekassale, siis peab tähendama, et kahjuks leidub paljuid kassaliikmeid, kellel puudub igasugune lugupidamine haigekassa vastu. Tehakse kergel käel kulusid. On neid, kes käivad päeva jooksul läbi mitmed arstid ja lastakse kirjutada välja rohte, mis sageli kasutult koju seisma jäetakse, kuna haigekassa peab nende eest maksma.“

Niisugune „elutarkuse“ korrutamine iga aasta, ilma vastavaid järeldusi ja korraldusi tegemata, jätab sama mulje, kui lugeda Krõlovi valmi kokast ja kassist: kokk hurjutab kassi, et see on kõõgis haugi varastanud (mida parajasti sööb) ja loeb selle juures pikalt ja laialt sellekohast moraali. Kuid — „seni, kui kokk kassi õpetas, kass haugi söömist lõpetas.“

Ja oma haigemaja asutamine, selle tegevuse korraldamine ja juhtimine pole mitte sugugi lihtsam ega kergem kui oma ambulatooriumide kaudu kassaliikmete arstiabiga varustamine, mis Tallinna Ühisel Haigekassal kahjuks õnnestunud ei ole.

Kõigil teistel haigekassadel tuleb tahes või tahtmata endiselt oma haiged paigutada kas kohaliku omavalitsuse haiglasse, või saata Tartu ülikooli kliinikutesse ja erahaiglatesse.

Keisri valitsuse ajal oli nii, et omavalitsused pidasid haiglaid üleval kogu ühiskonna arvel ja neis raviti haigeid tasuta. Seega oli ka vaesemale rahva-

kihile hädavajalik arstiabi igal juhul kindlustatud. Et aga omavalitsuste haiglates piiratud krediitide tagajärjel ravimine tihti soovida jättis, siis jõukam rahvaklass arstis ennast omal kulul erahaiglates, kus ravitingimused märksa paremad, kuna nad olid varustatud tolle aja kohta moodsate ravivahendite ja sisseseadetega.

Eesti omariikluse ja rahvavalitsuse aja kestel on maa- ja linnaomavalitsuste haiglad sisseseadete ja ravivõimaluste poolest erahaiglatega ühele tasemele tõusnud. Võib-olla kohati isegi ette jõudnud. Kuid samal ajal on nad väiksemaile palgateenijaile kättesaamatuks muutunud. On juhuseid, kus omavalitsuse haiglas ravimine läheb rohkem maksma kui erahaiglas. Mis aitavad kõik need raadiumi ja igasugused röntgeni ravi võimalused, kui enamus rahvast ei suuda nende eest maksta ja selle tõttu ei saa neid häid ja kasulikke võimalusi kasutada.

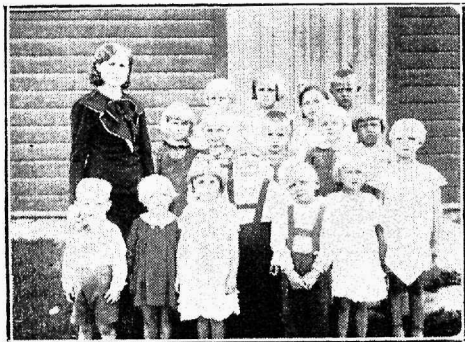
Meie omavalitsuste tegelaste kommunaalmajapidamise tarkuseks on saanud tasuvus. Igal pool halastamata ärimehelikult: tulud peavad kuludega tasakaalus olema.

Rakvere linnaisade arusaamise järele näiteks kõik linna päralt olevad ettevõtted peavad endid tingimata ise ülal pidama. Ülejääke ei pea jätma mitte üksi viinapood, tapamaja, elektrivõrk jne., vaid ka apteek ja isegi haigemaja. Mis sellest, et ülejäägid tulevad tõvest ja valust vaevatud inimeste käest.

Haigemaja ravitariife määrates ei arvestata kodanikkude tegelikkude maksuvõimetega, mis peaks tingimata arvesse võetud saama, vaid haigemaja ülalpidamise kuludega. Asja muudab kurvemaks veel see, et haigemaja ülalpidamise kulude hulka arvatakse Rakveres mitte üksi arstide ja muu personaali palgad ja muud majapidamisega ja haigete ravimisega ühenduses olevad kulud, aga ka maja remondid ja haigemaja ehitusega ühenduses olevate võlgade protsendid ja mis veel hullem — tahetakse ülejääki saavutada ka võlgade tasumiseks. Nii et haiged ehitagu linnale haigemaja üles. Mis ime siis, et Rakvere linna haigemaja tariifid on kõige kõrgemad Eestis teiste

omavalitsuste haiglate tariifidega võrreldes. Samal ajal aga Rakvere kinnisvara ehk majaomanikkude maksumäärad on kõige madalamad Eestis. Eks ole „õilis“ majanduspoliitika Rakveres?!

Ja kui sellele lisaks 1934. a. tõi enesega kaasa rohkel arvul raske iseloomuga kestvalt ja korduvalt haigemajalist ravi nõudvaid haigusi, mille tagajärjel Rakvere Ühishaigekassa ravikapitali arvel puudujääk tekkis ja kui see hakkas kohutava kiirusega suurenema,

Üleriikliku Maatöörahva Ühisuse Uue-Vändra osakonna Suurejõe suvise lasteaija kasvandikud ühes kasvataja Leonilla Blund'iga 1934. a. suvel.

samal ajal aga tegevuskapitali tulud püsisid vaevu kuludega tasakaalus nii, et haigekassa töötas vahetpidamata puudujäägiga, siis peale muude tasakaalustamise abinõude tuli tülitada ka Rakvere linnavalitsust.

Tegime seda tagasihoidlikult, ilma konkreetseid nõudeid üles seadmata, lootes, et kui läbirääkimised tulevad, siis on võimalus oma soove linnavalitsusele teatavaks teha.

Teatasime vaid, et haigek. juhatus on kaalumisele võtnud haigekassa haigete teistesse linnadesse transporteerimise küsimuse, kus ravikulud märksa odavamad ja haigemaja ravitariife on alandatud. Tõime ka näiteid. Palusime teada, kas linna haigemaja on huvitatud haigekassa haigete ravimisest ja kas on loota linnavalitsuse poolt mõningat hinnaalandust haigekassa haigete ravikulude arvel.

Umbes pooleaastase ootamise järele saabus eitav vastus lakoonilise põhjen-

dusega: „kui meie haigekassa palve rahuldame, siis peame ka teiste palveid rahuldama hakkama.“ Linnavalitsus läbirääkimise võimalust üldse ei annud. Tähendab, Rakvere linna haigemaja ei ole huvitatud haigekassade haigete ravimisest, mispärast meil ei jäänud muud üle, kui oma haiged saata Tartu ülikooli kliinikutesse ja erakorralistel juhtudel paigutada nad Rakvere erahaiglasse, sest viimane näitas siiski haigekassale väiksel määral vastutulekut.

Muidugi tekitas see haigemajalise ravi ümberkorraldus teataval määral sekeldusi ja arusaamatusi, kuna kassaliikmed olid juba harjunud Rakvere uue haigemajaga, kus töötavad uuemaja energilised arstid, kes on suutnud haigete usaldust võita. Kuid peab ka juure lisama, et kassaliikmed kohanesid ruttu uute olukordadega ja on meeldi leplikud, kui neile asjaolud ära seletatakse.

Tekkis huvi teada saada, missugustes oludes sünnib haigemajaline ravikorraldus teistes haigekassades. Senini pole see küsimus meie kongressidel ega nõupidamistel laiemas ulatuses üldse kõne all olnud. On aga väga tähtis tutvuneda teiste omasarnaste asutuste olukordadega ja tegevuse tingimustega, samuti on väga tähtis päevakorrale kerkinud akuutsete küsimuste üle kollektiivselt mõtteid vahetada.

Tegime ringkirjalise järelepärimise 19. haigekassale. Palusime teatada kohapealse haigemaja kohta maksma pandud üksikasjalised tasunormid ja misugused soodustused on haigekassale võimaldatud. Vastuseid saabus 16.

Nendest vastustest on väga raske võrdlusi teha. Ravitariifid on rajatud igalpool isesugustele alustele. Mõnedes haigemajades arvestatakse kindel summa päeva kohta, millesse on kalkuleeritud kõik raviga ühenduses olevad võimalikud kulud. Teistes haigemajades on kõikide haiguste kohta ühtlane päeva-maks, peale selle arvestatakse lisatasu rohtude, sidematerjali, operatsioonide jne. eest. Kolmandates haigemajades on ka päeva-maks liigitatud haiguste järele ja peale selle igasugused muud lisatasud jne. Nii et saadud materjalide ühtlustamine on väga raske.

Et siiski enam-vähem keskmisele lähedast ravikulu suurust päevas haigemaja kohta kätte saada, olen arvestanud nii: kus on päeva-maks liigitatud haiguste järgi — olen võtnud päeva-maksuna liikide keskmise. Päeva-maksule juure arvatavad lisatasud sidematerjali, rohtude, operatsiooni jne. eest olen arvestanud lisakulus 1 kr. päeva kohta.

Aluseks olen võtnud haigemaja valdaja omavalitsuse administratiiv-piirkonnas elavate kodanikkude kohta maksmapandud tariifid. Näiteks linnade haigemajade tariifid, mis on määratud linna kodanikkude kohta. Teatavasti osa linnade haigemaju võtavad maal elavatelt kodanikkudelt suuremat päeva-maksu. Viimased on arvestustest välja jäetud.

Ka olen võrdlusest välja jätnud erahaiglad, sest need taotlevad ikkagi kasusaamise sihte, on kallid ja haigekassadel vaevalt kestvaid sidemeid nendega saab olla. Selle vastu omavalitsuste haiglate ravitariifid peavad tulevikus kodanikkudele kättesaadavamaks, s. o. odavamaks muutuma. Selles suunas tuleb ka haigekassadel õige energiliselt tegutsema hakata.

Omavalitsuste haiglate keskmiste ravitariifide tabel kujunes järgmiselt:

1. Rakvere linna haigemaja	Kr. 3.25
2. Tallinna linna keskhaigla	„ 3.—
3. Narva linna haigemaja	„ 3.—
4. Järva Maahaigla Paides	„ 3.—
5. Võru linna haigemaja	„ 2.80
6. Pärnu linna haigemaja	„ 2.75
7. Viljandi linna haigemaja	„ 2.50
8. Paide linna haigemaja	„ 2.50
9. Tartu linna haigemaja	„ 2.50
10. Saaremaa maahaigla Kuresaares	„ 2.25
11. Läänemaa maahaigla Haapsalus	„ 1.75
12. Valga linna haigemaja	„ 1.75
Lõpuks Tartu ülikooli kliinikud	„ 2.50

Nagu toodud tabelist nähtub, on kõige odavama ja kallima hinna vahe väga suur: Rakveres kr. 3.25, Haapsalus kõigest kr. 1.75. Haigekassamaksud aga on igalpool ühesugused, samuti ka kodanikkude teenistustingimused, mispä-

rast niisugused vahed ei ole millegagi õigustatud.

Kombineritavad ravitariifid ei ole otstarbekohased. Haige ei tea millaski, palju tema ravimine lõppude-lõpuks maksma võib minna. Haige haigemajas olles ei tea näiteks palju tema kuu aega kestnud haiguse ravimine maksma on läinud. Ta saab seda teada alles haigemajast lahkudes.

Päevarahale igasuguste lisatasude juure arvamine kannab spekulatsiooni ilmet haigete arvel. On võimata saavutada sellel viisil seda õiglust ravikulude suuruse määramisel, milleks need lisatasud näiliselt mõeldud on.

Alles hiljuti oli minul juhus tähele panna, kuidas üks Rakvere arstidest kassaliikme väikese sõrme haava ravitaksuks on arvestanud visiiditasu 75 sendile, lisaks 1 kr. sidematerjali arvel. Tegelikult see side aga üle 25 sendi kuidagi maksma ei saa ega ei tohiks minna. Arstidele on nimelt lubatud rohud ja sidematerjali arvestada sama hinnaga, mis nad ise tegelikult nende eest on maksnud.

On tähele pandud, et iga üksiku toiminguga eest lisatasu võtmise võimalus just kui provotseerib rohkesti võimalikke eksperimente tegema, mis küll ehk haige tervisele hädaothlikud ei ole, kuid millede tulu aga ka väga küsitav on. Need katsed tehakse peaaegjalikult haigekassa ja teiste asutuste arvel ravitavate haigete juures.

Nii et haigemajade tariifis olgu kindel taks päeva kohta, ilma mingi eriliste lisatasude võtmise võimalusteta. Kõik sidematerjali, rohtude, operatsioonide jne. tasud olgu päevamaksu sisse kalkuleeritud, välja arvatud muidugi erakorralised ja kallid toimingud, nagu raadiumi ravi, röntgeni terapia jne. kui rohkem harukordsed ja seetõttu tuleksid eraldi arvestada.

Haigekassadele valmistab veel muret haigemajades haigete ravimise kestvus. On korduvalt ja mitmel pool tähele pandud, et asutuste, nagu haigekassade, arvel ravitavaid haigeid kauem peetakse haigemajas kui see ehk hädavajalik on. Ja seda jälle lihtsa ärimeheliku tagamõttega, et haigemajale rohkem sissetulekuid saavutada.

Sellel alal ettetulevatele liialdustele piiri panemiseks teist abinõu ei ole, kui statistika. Sama statistika, mille vastu mõnedes haigekassade ringkondades nii väga vaieldakse.

Tarvilik on täpne ja üksikasjalik statistika kogumine kõikide haigekassade poolt ühtlase süsteemi järele, missugused tulevad täpsetel tähtaegadel saata Haigekassade Liitu, kus need töötatakse läbi ja avaldatakse üldiseks teadmiseks „Töö ja Tervises“ ühes võrdluste tulemustega ja sellest tehtud järeldustega.

Üleriikliku Maatöörahva Ühisuse Uue-Vändra osakonna Suurejõe suvise lasteaija kasvandikud. Ühe rühma ettekanne pallidega tantsust.

Välja tuleb arvestada iga haigemaja kohta mitte ükski keskmine ravi kestvus kõikide haiguste kohta üldiselt, vaid ka keskmine kestvus sagedamini ettetulevate ja haigemajalist ravi vajavate haiguste kohta eraldi, nagu näiteks pimesoole lõikus jne.

Kui siis mõne haigemaja kohta selgub, et selles haigete ravi kestab tunduvalt kauem kui teistes, siis võib julgelt seletust nõuda ja ka nuriseda haigemajas valitseva puuduliku ravi üle.

Eesti Arstideseltside Liidu märgukirjas Majandusministeeriumile haiguskindlustuse korralduse asjas mainitakse muuseas: „Kuna haigekassade ülesanne on olla vahemeheks haige ja arstiabi andvate isikute ning asutiste vahel, võimaldades seejuures arstiabi kõige otstarbekohasemat saamist, on täiesti loomulik, et haigekassadel selle ülesande teostamisel oleks abiks nii riiklikud kui omavalitsuse vastavad ettevõtted ena m s o o d u s t u s t e alusel.“

Kui meie võtame vaatluse alla haige-

kassadele osaks saanud soodustusi, siis peame küll tähendama, et neid on saanud üksikud ja nii minimaalsel määral, et vaevalt väärivad märkimist.

Üldiselt meie maa- ja linnaomavalitsuste tegelased suhtuvad vaenulikult sotsiaalkindlustusse. See nähtub nendest alalistest vastuvaidlustest ja protsessidest, mis meie omavalitsused igal võimalikul juhul algatavad, kui üks või teine nende valdamisse kuuluv käitis arvestatakse haigekassa koosseisu.

Enamus meie omavalitsuste tegelasi, kelledel enestel küll invaliidisuse ja vanaduse vastu kindlustus olemas, ka teatud määral haiguskindlustus, siiski ei näe heameelega, kui teised palgalised ka mõnesuguse kindlustuse osaliseks saavad. Nendele meeldib kodanikkude abistamine ainult hoolekande korras, mis meie oludes kannab kerjamise iseloomu ja mis võimaldab omavalitsuste tegelastele mängida suuremeelsete „hea-tegijate“ osa. Arusaadav, et niisuguses õhkkonnas heatahtlikku suhtumist haigekassade vastu vähe leidub. Sellega on seletatav ka nii piiratud määral soodustuste võimaldamine.

Paide haigekassa teatab, et kokkuleppel linnavalitsusega haigekassa saab hinnaalandust 10% üldisest arve summast. Sellele lisab aga juure, et haigekassale arvestatakse haigemaja kõrgemad tasunormid. Täheleb: linna haigemaja arvestab haigekassale, mitte linnakodanikkude, vaid maal elavate kodanikkude kohta maksmapandud tariifide järele. Seega nõutakse haigekassalt ikkagi rohkem kui linnakodanikkudelt, sest see 10% tariifide vahet tasa ei suuda teha. Kas saab siin üldse soodustusest rääkida?

Võru-Petseri haigekassa on märksa õnnelikum. Võru linna haigemaja 3. kl. tasunormid haigekassa arvel ravitavaile on esimesed 4 päeva à kr. 2.75 ja kõik järgmised à kr. 2.— öö-päeva eest. Selle tasu sisse on arvatud kõik operatsioonid, analüüsid, rohud, sidemed, röntgeni läbivalgustus ja ülesvõtted. Seega 2 nädalat ehk 14 päeva kestev ravi läheb keskmiselt kr. 2.20 päeva kohta maksma, kuna linnakodanikkude kohta on see keskmine kr. 2.80. Võru-Petseri haigekassa võib veel juure li-

sada, et Võru omavalitsus alati on haigekassale vastu tulnud.

Veel paremas seisukorras haigemajalise ravi, samuti ka ambulatoorse ravi poolest on nähtavasti Viljandi Ühishaigekassa. Nendel on väga täpne ja üksikasjalik leping linna haigemajaga. Selles on soodustused ette nähtud lisatasude arvel, missugused arvestatakse haigekassale, kui ma õieti suudan tabada, umbes 50% odavamalt kui teistele linnakodanikkudele, mis teeb keskmiselt päeva kohta 50 senti. Seega läheb Viljandi Ühishaigekassal haigemajas ravi maksma keskmiselt kr. 2.— ühes kõigi lisatasudega, kuna eraisikutel Viljandi linna kodanikkudel — kr. 2.50.

Kõigile teistele haigekassadele, välja arvatud Rakvere, on see soodustuseks arvatud, et neile arvestatakse päevараha madalamate, s. o. vastava omavalitsuse administratiiv-piirkonnas elavate kodanikkude kohta maksmapandud tariifide järele.

Rakvere linnavalitsus aga nõuab haigekassa liikmete pealt, kes maalt pärit, kõrgemat päevараha — nimelt kr. 2.50, nii et 1933. a. kohta tuli meil haigemajas ravikulu keskmiselt kr. 3.48 päeva kohta. Loomulik, et niisugustes olukordades raske on kassaliikmete ravikapitali kulusid tuludega tasakaalus hoida.

Haigekassade tulud on seadusega normeeritud. Haigekassadele ei ole võimaldatud oma tahtmise järele liikmemaaksu suurust määrata, samuti pole võimalik mujalt sissetulekuid hankida, kuna puuduvad igasugused teised tuluallikad. Sellepärast otse olude sunnil haigekassad ei saa teisiti, kui peavad oma majapidamist korraldama ainult kulude normeerimise ja reguleerimisega.

Nüüd võib kerkida küsimus, et kui palju suudaksid haigekassad oma liikmete haigemajaliste ravikulude kattteks maksta? Vastamiseks on vajalik teada haigekassa ravikapitali tulu aastas, haigemajalist ravi vajavate haiguste sagedus ja haigemajades ravimise keskmine kestvus. Loetletud andmetega suudab meid rahuldada ainult Tartu Üldhaigekassa aruanne, mispärast võtangi

need arvestuse aluseks. Teised haigekassad kahjuks ei tunne huvi statistiliste materjalide igakülgse kogumise vastu.

Kui meie arvestame kassaliikmete ravikapitali arvele laekunud tuludest $\frac{1}{4}$ arstide ja $\frac{1}{4}$ arstirohtude peale ambulatoorse ravi alal (tegelikult kulutatakse rohkem), siis jääb haigemajas ravikulude katteks $\frac{1}{4}$.

Tartu üldhaigekassa, kellel oli kassaliikmete ravikapitali arvel tulusid 1933. a. kr. 46.826.88, oleks võinud oma liikmete haigemajas ravimise kulude katteks maksta (46.826.88:3) 15.608.96 kr. Tegelikult on aga kulutatud kr. 21.898.64. Seega ülekulutus kr. 6.289.68. Nii et kr. 2.50 päevas, mis Tartu haigekassa ülikooli kliinikutele maksab, on haigekassale ülejõukäiv.

Et kätte saada haigekassale jõukohast haigemaja tariifi, selleks jagame $\frac{1}{4}$ kassaliikmete ravikapitali tuludest,

s. o. kr. 15.608.96, aasta jooksul haigemajades oldud päevade arvule — 9080 — saame kr. 1.72 ehk ümarguselt kr. 1.75. Selles summas oleks siis kõik — päevaraha ja lisatasud sidematerjali, rohtude, operatsiooni jne. eest.

Mis tuleks teha selleks, et saavutada omavalitsustelt vastutulekut haigekassale ravitariifide alandamise suhtes? Vastus leidub Viljandi ühishaigekassa kirjast meie ringküsimusele, kus muu seas mainitakse järgmist: „Alguses ei antud ka meile mingit hinnaalandust, kuid kui hakkasime haigeid Tartu ja Põltsamaale saatma, siis linnavolikogu linnavalitsuse ettepanekul kinnitas meie poolt esitatud normid peaaegu muutmata.“

Teiseks tuleks tõsiselt kaalumisele võtta omavalitsuste valimistest aktiivselt osavõtmise küsimus, et otsekohevalt ühenduses olla omavalitsuse juhtimisega.

Töökaitse ajalugu ja areng.

Töökaitse sisu ja ülesanded.

L. Johanson.

II.

Eestis on püsinud Vene riigi töökaitseadused. Need ulatuvad tööstustööle, neid on siin märksa laiendatud. Nii on maksma pandud uues redaktsioonis laste, allealiste ja naiste töökaitse, siis puhkeaegade, tööaja ja käitisevanemate seadused, on kaotatud trahvirahad. muudetud ja tõstetud trahvi maksmata palga pealt ning antud peale selle veel mõningaid seadusi, nagu pagarite öötöö keelu seadus, töökaitseaduste eest karistamisviisi muudetud, vastu võetud kollektiivlepingu seadus jne.

Vene töökaitse oli ajast maha jäänud.

Kuigi Aleksander II (kuni 1861) valitsemise esimestel aastatel oli küllalt ka vabu inimesi, ka talupoegi, kes rendile lastud, see on — kes polnud pärispõlves, siiski suurem jagu töölisi olid juriidiliselt ettevõtja, tööstuseomaniku omanduseks ja neil ei olnud õigust isegi kaebtusega esinemiseks, nad olid kreposteeritud ettevõtte külge, niinimetatud possessioonivabrikute külge. Kuigi

neil töölistel seaduse järgi olid mõningad õigused, olid nad siiski äärmiselt seotud vabrikandi ja kroonu külge. Nad olid pärisorja seisukorras. Mingist töökaitsest polnud juttugi, riik püüdis kõigiti hoida ja kaitsta vabrikandi mõju ja autoriteeti. Raske seisukord sundis töölisi rahutustele, mis veriselt maha suruti.

Vabrikutööstust hakkas Venes arendama Peeter I, kes 1721. a. ukaasiga lubas osta kaupmeestel külasid ühes inimestega vabrikute tarvis, kuid talupoega ei lubanud müüa ilma vabrikuta. Seega seati vabrikutes sisse sunnitöö. 1719. a. seadusega asetati manufaktuuri süüdlased naised ja tütarlapsed. Kui mõisnikud kaebasid, et talupojad põgenevad vabrikutesse, kus kaupmehed neid varjavad, siis Peeter I käskis neil sinna jääda, olgu nad siis kelle pärisorjad tahes.

Ukaasiga 1736. a. kreposteeritakse vabrikute külge kõik meistrid ja õppinud töölised ühes järeltuleva sooga.

Selles oli öeldud, et

kõigil, kes vabriku töösse asunud ja seal mõnda tööala õppinud, kästakse jääda vabrikusse igavesti, nende eest tuleb vabrikutel tasuda nende endistele peremeestele, kuid nende laste eest ei tule midagi maksta. Vabrikutel kästi õpetada töölisi tööle ja lastest, kes neile igaveseks ajaks antud, teha oskustöölisi. Töölisi, kes põgenesid, toodi tagasi politseiga ja karistati kodusel viisil, raskematel juhtudel saadeti kaugematesse linnadesse ja Kamtshatkasse, teistele hirmuks. Käsukirjas öeldakse ka, et tuleb anda töö eest süüa.

Vabrikutööstus arenes nõrgalt. Iseäranis halba tööd tegid kalevivabrikud, kes varustasid ka sõjaväge.

Seepärast andis Anna Leopoldovna 1741. a. välja „Töö reeglid“, mis käsitasid töökorraldust kalevivabrikutes, see oli siin esimeseks töökaitseaduse katseks, mis peagi unustati. Seaduses oli ettenähtud nõudmisi tulekahju ärahoidmiseks, vabriku valgustamiseks ja kütmiseks, masinate asetamise, järelevalve jne kohta. Nõuti selles seaduses ka, et *tükitöölisele antaks niipalju töömaterjali, et nad tööaega ei kaotaks*. Kui seda aga ei tehta, siis tuleb töölisele selle aja eest, kus ta materjali puudusel tööd teha ei saa, maksta töötasu niipalju, kuipalju ta oleks teeninud. Asutati ka vabriku juurde hospital. Seati sisse trahvikapital, mida kasutati haigemaja ülalpidamiseks ja tööliste taastamiseks.

Tööstureile soovitati selles 1741. a. seaduses, et nad töölisi ei haavaks, ega alandaks. Selles öeldakse ka, et halb oli vaadata, et suur osa töölisi on nürudes ja halvasti riietatud, seepärast vabrikandid andku tööliste teatud aja kohta ühesugusel määral kõigile kindel arv riietust, kuid selle hinna võtku tööliste palgast.

See oli naiivne katse politseilikkude määrustega töölisi riietada.

Anna Leopoldovna valitses lühikest aega.

Tööajaks määrati kella 4 h. kuni 9-ni õhtul talvel ja 8-ni suvel, suvel 2 ja talvel 1 tund lõunavaheajaga. Laupäeval võis tööd lõpetada kell 12. Tööaeg oli seega 15-tunniline.

Karistuseks oli rahatrahv ja ihu- nuhtlus, kuid nuudiga peksmine oli kee-

latud, samuti sunnitööle saatmine, sest et siis tööline oma kunsti (hudošestvo) ära unustab. Isegi raskematel juhtudel ei saadetud töölisi sunnitööle, näiteks ka siis mitte, kui oma ülemuse vastu käe tõstis. Sel puhul kästi julmilt peksta haralise piitsaga ja pool aastat toita leiva ja veega, kuid sunnitööle mitte saata. Ainult varguse ja kriminaalsete süütegude puhul mõisteti kohut üldiste seaduste alusel. Selles seaduses määrati ka kindlaks palgatariff. Nõuti ka vabrikute juurde tööliste kasarmute ehitamist.

Et vabriku juures arst ja arstirohud pidid olema, selle nõudmise seadis juba Peeter I 1724. a.

1735. a. nõuti laste lugema ja kirjutama õpetamist.

Nii näeme, et Vene vabrikutes nende elu esimestel aastatel, erinedes Lääne-Euroopast, hoolitseti tööliste elukortere, ravimite ja õpetamise eest.

1785. a. pandi käsitöös maksma 10-tunniline tööpäev.

1845. a. anti streigikeeld ja karistus, õhutajaile 3 kuud türmi, kuna käesoleval aastasajal see karistus isegi suurem on, ja ka Eestiski.

1834. a. ilmus Vene ministrite komitee resolutsioon, millega kohustatakse vabrikante, et nad töölistega inimlikumalt ümber käiksid. Samal ajal nõudis Moskva kuberner vürst Golitsõn, et tööliste palka suurendataks, sest madal palk teeb töölisi rahutuks, kuid rahaministeerium, kes küsimuse pidi otsustama, leidis, et asi ei seisa palgas, vaid ülemuse nõrkuses.

1847. a. tahtis teine Moskva kindralkuberner, vürst Schtsherbatov, vabrikutes sisse seada palgaraamatut, kuhu märgitaks töötasu ja mahaarvamised. Ka seda ei lasknud rahaminister teha.

Euroopa 1848. a. revolutsioonilised ajad tõid kindralkubeneri Sakrevski omapärasele ja naiivsele mõttele: linnas, Moskvast, tööliste arvu piirata seega, et tööstusasutusi ei lubata avada, seega ära hoides tööliste koondumist linnadesse. Töölistelt nõuti vallavalitsuse ja politsei tunnistust, kuhu pidi ka märgitama, kes palga saab, kas tööline, ta isa või mõisavalitsus. Tasuda tuli rahas. Politsei pidi valvama, et töölistes kõrtsis ei käi. Politsei pidi ka linnast

kõrvaldama töölisi, kellel tarvilit luba polnud.

XVIII aastasajal ja XIX aastasaja algul selgus vabrikantidele, et neile mittevaba tööliste jõu kasutamine tulus pole. Tööstust mehaniseeritakse, töö muutub intensiivsemaks. Pärissorja töö pole intensiivne. Vabrik pidi kohanema turunõuetele. Ja juba 1824. a. antakse seadus, millega lubatakse, alati erilisel loal, vabrikutöölisi-talupoegi vabastada. 1835. antakse possessioonide omanikkudele õigus vabastada töölisi teistele töödele ilma rendita. 1840. a. lubati töölisi päris vabaks lasta. Seda õigust kasutasid paljud vabrikandid. 10 aasta jooksul vabastati 20.000 töolist.

Üks vabrikant ütles omas palvekirjas, et vabrikutöö on muutunud nagu ajavaimgi, on tarvitusele võetud mehhanism, mis asetab käsitöö, „seepärast ei ole ka enam kasulik töö possessiooni-inimestega, teorjadega, vaid see toob kahju, ja teorjad ise on muutunud omanikule kahjulikkudeks ja koormavaks. Sellepärast meie tahame oma purjeriide vabrikut rajada enam komertsalusele, ning hakata valmistama masinatega ja vabapalgaliste inimestega, jättes vabriku külge kirjutatud talupoegi riigile.“

Juba Aleksander I valitsemise lõpul olid pooled vabrikutöolistest vabapalgalised, Nikolai I ajal vabanes suurtööstus suurelt jaolt teorjadest.

Aleksander II aeg ei annud vabriku seadusandluse alal peaaegu midagi.

1859. a. asutati Peeterburis komisjon vabrikuelu uurimiseks. Komisjon leidis, et lapsi, alates 8 eluaastast, ekspluateeritakse armetult, töötavad 14 tundi päevas, sageli ka öösel, hirmsates tervishoiuvastastes tingimustes.

Töötati välja eelnõu, millega keelati allealiste öötöö ja keelati alla 10-aastaste töö vabrikus. Kubernerid olid nõus, keskvalitsus vastu. Kubernerid pooldasid, et järelvalvet teostaks politsei, leidus ainult üks kuberner, kes soovitas Inglise eeskujul erilist vabriku inspektsiooni.

1860. a. töötas selle eelnõu ümber rahaministeriumi komisjon Stackelbergi juhatusel. Ta eelnõu nägi ka tööstuskohtute asutamist — tööliste osavõtul, mida senini meil pole veel teostatud.

Sellane eelnõu ei leidnud töösturite heakskiitmist ja jäeti kalevi alla.

Uus töökaitse seaduse projekt krahv Ignatjevi komisjoni poolt tekkis 1871.a. See käsitas põllutööliste, ehitustööliste, tööstustööliste, laevatööliste ja majateenijate palkamist, mis suurelt jaolt seni teostamata. Eelnõu sisaldas ka naiste ja noorte töökaitset, tööliste elu kaitseks ja õnnetuste eest hoidmiseks asu-

Üleriikliku Maatööraha Ühisuse Uue-Vändra osakonna Suurejõe lasteaed.

Ülesvõtte lasteaia tööde näituse ruumist. Seintel ja laudadel mitmesug. väljapanekud.

tuste ellukutsumist, töölepingu sõlmimise tingimusi jne. Rahaministeriumile see eelnõu ei kõlbanud.

1875. a. töötas Valujevi komisjon uue projekti — ka see ei saanud eluosaliseks.

Nii 15 aastat valmistati projekte, kuid töökaitse seaduste elluviimiseni ei jõutud, nagu on 15 aastat sündinud Eestis haiguskindlustusseadusega, mille kohta on ka juba vistist üle 6 projekti.

Ning riiginõukogu tunnistas lõpuks sellase seadusandluse enneaegseks, nagu nüüd meilgi öeldakse, nagu oleks sotsiaalseadustega juba kaugemale mindud.

Näis, nagu sarnase kõrge asutuse sellase suhtumise järgi tuleks loobuda töökaitse seaduste projektide valmistamisest. Tegelik elu aga käis teist rada. Elu ja arenev tööstus nõudsid tööstuslike töö tingimuste normeerimist. Ametasutused pörkasid kokku alatasa küsimustega, mida ei saanud otsustada vananeud seaduste raamides.

Loodi 1878. a. uus komisjon.

1882.—1886. a. anti rida töökaitse seadusi. Ka siin esmalt lastetöö kait-

seks, lapsi alla 12 a. ei lastud enam vabrikutöösse, 12—15 a. tarvis määrati 8-tunniline tööpäev, mis ei võinud järgimööda kesta üle 4 tunni vaheajata, öötöö keelati kella 9 õ. kuni 5-ni hommikul. Neid lapsi, kellel polnud algkooli tunnistust, pidi vabrikant laskma koolis käia — 3 tundi päevas, 18 tundi nädalas. Seati sisse vabriku inspeksioon, kelle tarvis instruksioonid anti 2½ aastat hiljem, 1885. a. Samal aastal keelati alla 17-aastaste ja naiste öötöö tööstusettevõtetes.

1875.—1882. a. oli raske kriis: hulk töölisi vallandati. Nõuti öötöö täielikku kaotamist, mida aga ei teostatud ametlikult, küll aga tegelikult.

80-ndate aastate algul oli öötöö Peterburis erakorraline nähe, Moskvas aga — üldine. Peterburi vabrikud olid paremate sisseseadetega kui Moskva omad.

1897. a. tuli uus seadus, mis lühendas üldiselt tööaega 11½ tunnini, laupäeval 10 tunnini. Piirati ka ületunnitööd, anti juhised ka muude vahekorradade kohta.

Läinud aastasaja lõpust on pärit ka Eestis maksev töökaitse, mida revolutsioon jättis puutumata, ajale kohandamata ning mida, nõrga tööliikumise ja talupojaliku konservatiivsuse pärast pole suudetud tänapäevanigi tarvilikult uuendada ja täiendada.

Vabriku, töökaitse seaduseandlus teotseb mitmesuguste tegurite ja ajaloo momentide mõjutusel; sageli pole sellel mingit sidet riigi üldise seaduseandlusega, ega varem antud seadustega.

Töökaitse seadusandlus on veel kõigjal võrdlemisi noor, ta käsitab väga keerulisi ja raskeid tegeliku elu küsimusi, nagu tööpäeva, tööliste ravimist, palgalepingut, töötasu väljamaksmist, tervishoiunõudeid jne., ta pole leidnud veel seadusevorme, mis lubaksid teosteda ilma administratiivsete määrusteta ja seaduse seletusteta. Seepärast leiame neid määrusi ja seletusi väga rohkesti, sageli üksksteisele vastu käivaid. Näiteks haigus- ja õnnetuskindlustusseaduse tõlgitsemiseks töötavad Eestis: haigekassade ja kindlustusühisuste juhatused oma käe peal, siis kinnitusametid, kinnitusnõukogu, kohtud, alates rahukohtunikuga ja lõpetades riigikohtuga.

Muidugi ka vastavad ministeeriumid.

Igalpool jätab seadus mitmesuguste valitsusorganidele suured võimupiirid.

Veel kirjum on töökaitse seadusandlus, kui võrrelda seda erimail. Põhja-Ameerika Ühendriikes anti 1907. a. 405 seadusemäärust töökaitse kohta, neist 8 üldriiklist, teised üksikute riikide poolt, 245 uut korraldust, 160 vanade tõlgitsemist ja täiendamist.

Töökaitse seadusandluse mitmekesisus on juba ammu kutsunud esile rahvusvahelise kokkuleppe idee sel alal, et võistlust kõrvaldada.

Wilhelm II algatusel oli juba 1890. a. Berliinis konverents, kus arutati noorte töö reguleerimist, nende tööpäeva pikkust, naiste öötöö piiramist, puhkeaja küsimust jne. Kuigi suuri tagajärgi see ei annud. Nüüd töötab, peale ilmasõda, sel alal rahvasteliit oma tööbürooga ja töökonverentsidega, kus seatakse iga aasta ülesse terve rida küsimusi, mida soovitatakse riikidel sotsiaalseadustega lahendada. Ka riikide vahel on loodud töökaitse alal terve rida kokkuleppeid.

Mis sisu on töökaitsel?

Sombart ütleb, et töökaitse seaduste hulka kuuluvad kõik need seadusenormid, mille sihiks piirata poolte omavoli praegusaja tööstuslikus töös. See seadusandlus teeb tegemist vaid terve töölisega, kaitstes teda tol ajal, kuni ta faktiliselt tegutseb tööliste armee ridades. Töölise-invaliidi huvisid kaitseb — sotsiaalkindlustusseadus.

Südenhorst teeb teravalt vahet tööliste kaitse ja tööliste kindlustamise seaduste vahel. Ta ütleb, et seadused, mis kaitsevad tööd, on omalt sisult *ärahoitud* seadused; nende siht on hoida kahjude ja vigastuste eest töölisi; seadused aga, mis normeerivad abiandmist töölistele, kes juba mõne asjaolu all, mis seotud tööga, kannatanud, kuuluvad tööliste kindlustamise ja toetamise seaduste hulka.

Teised jälle ütlevad, et seadusandliku töökaitse all tuleb mõista kõiki neid seadusi ja määrusi, mille abil riik reguleerib tööliste palgalepingut ja töötingimusi selle sihiga, et ära hoida igasugust hädaohtu ja kahju, mis võib tekkida

olukorrast ja vahekordadest, mis tekki-
vad töölisele selle tagajärjel, et ta on
palgaline.

Töökaitse seadusandluse all teatud
riigis võib mõista kõiki neid seadusi ja
määrusi, mille abil riik peab tarvili-
kuks, vastavalt ajanõuetele ja tarbetele,
kaitsta tööliste kui tööliste tervist, mater-
jaalseid ja muid huviseid.

Töökaitse seadusandluse sisu ei ole
teatud riigis mitte püsiv ja muutmatu,
vaid ühes ajaloolise momendi, majan-
dusliste olukorra ja poliitiliste muuda-
tuste summaga muutub ja areneb kiir-
relt.

Ei tarvitse ka arvata, et seadusand-
lus alati areneks oma sisu laiendamise
suunas.

On küllaldaselt näiteid, kus töökait-
seseadusandlus muutub vastupidi.

Ajajooksul, üldise olukorra muutu-
misel, kaotab osa töökaitseadusest oma
tähtsuse.

Sageli riik ja valitsevad klassid
on arvamisel, et töölisel tänapäevalgi,
nagu varem, on kohustatud töötama,
ja rikuvad seda kohustust, kui nad keel-
duvad töötamast säära- ja tingimustel,
mida määrab vaba konkurents. Seepä-
rast loeb riigivõim sageli omaks õigu-
seks ja kohustuseks tööliste sundimise
töötingimustele allumisele — sõjaväelise
ja poliitilise võimu abil, nähes karis-
tusi ka kriminaalseadustikus.

Varandusega inimesed, ütleb J. H.
von Thünen, on nagu ema piimaga enes-
sesse imenud veendumuse, nagu oleks
tööline juba looduse poolt määratud
pahede kandjaks, ja et ta oma töö eest
on õigustatud saama vaid kõige häda-
vajalikumaid elutarbeid. Ettevõtjad ja
peremehed vaatasid ja vaatavad töö-
liste ja teenijate võitlusele ja püüetele
oma olukorra parandamise eest kui se-
adusevastasele teguviisile, millele vastu
tuleb astuda kõigi abinõudega ja kõige
jõuga.

On siis töölistel sageli keelatud ühi-
ne tegutsemine. Aga ka siis, kui see keeld
puudub, suhtuvad valitsused, ettevõt-
jad ja mõlemate teenistuses seisv aja-
kirjandus vaenuliselt tööliikumisele.

Streiki koheldakse kui rahutuse akti,
mis sisaldab revolutsiooni hüdrat.
Streikivaid töölisi võrreldakse mäs-
sivate sõduritega. Kui töölisel püüdis
võita teisi oma kaaslasti streigile, siis

toodi esile „toetada tahtjate“ kaitse,
see on — karistuse määrused. Kohtud
on valjud hukkamõistma töölist, kes
sattub sel puhul süüpinkki, kuid visad
süüdimõistma töösturit, kes süüdlane
töökaitseaduse normi rikkumises.

Isegi kirikukantslist hurjutatakse
ja manitsetakse tööliste tööle.

Tol ajal, kui ettevõtja varanduse ja
tulude piiramiseks pole mingeid kitsen-
dusi, valitseb arvamine, et kui tööline
töötasu vähe enam saab, kui igapäeva-
seks vaevaliseks elujatkamiseks tarvis,
siis see liialdus ja asjata hellitamine
on.

Seotakse tööliste heaolu ettevõtja
heaoluga. Mida ka ettevõtja ei taot-
leks, olgu see siis kaitse- või keelutoll,
olgu see mingi muu soodustus või riik-
lik toetus, kõik üteldakse tehtavat riigi,
maa, rahva ja tööliste kasuks.

Kuigi on õige, et tööline võib võita
paremaid töötingimusi majanduselu
õitsengu ajal, siiski on täiesti õiguse-
suhtuda tööliste nõudmistesse sellaselt.

Tööstus vajab terveid, füüsiliselt ja
vaimliselt terveid, töö- ja teovõimeli-
si tööliste. Selleks on tarvis ka tööliste
suhtes teostada kõik need terviselised ja
vaimelised nõudmised, mille täitmine
tagab terve inimese. Seda taotleb töö-
kaitse seadusandlus.

Kõneldakse alatasa ettevõtja ris-
kist. Selle riskiga põhjendatakse iga-
suguseid eesõigusi. Sellele aga, et töö-
protsessis ka tööline riskeerib, et ta
sattub terviserikke, õnnetuse ohvriks,
et ta kiirelt invaliidiks jääb ja vana-
neb, sellele pööratakse liig vähe tähele-
panu. Selle riski vastu tulevad tööli-
sed kindlustada seadusandlisel teel.

Kui töölisel otsustavalt asuvad
võitlema oma töötingimuste paranda-
mise eest, siis tööliste huvidele kaasa-
teotsemist loetakse tavaliselt vääri-
liseks riigikorra kukutamiseks, kuid
töösturite huvide kaitsmist — peetakse
alati riiklikuks tarkuseks.

Kuid ajaloo arenemisele tunginud töö-
lisklass ei saa leppida säära- ja ajaloo-
liselt kujunenud vaadetega ja otsus-
tega. Ta läheb kindlalt oma arenemis-
teed ning võidab — töökaitse ja sotsi-
aalkindlustuse seadused.

Tänapäeval ei ole enam ühtegi kul-

tuurriiki, kus poleks reguleeritud töötingimusi. Ajajooksul on vabrikuseadustest saanud töökaitseadused, mis annavad kaitset ka käsitöös ja kodutöös, kaubanduses ja transpordis tegetsevaile palgalisile.

Need töökaitseadused kaitsevad ka ettevõtjat. Nad kaitsevad üht ja teist vaba võistluse halbade tagajärgede eest.

Töökaitse seadus takistab töölist võistlemast oma seltsimehega seeläbi, et töötasu ja tingimused alla surub, reguleerib tööpäeva kõigile ühesugustel alustel, samuti tööpalgat tasumist ja üldiseid töötingimusi, kaitseb töölist, kes tahab, et ta laps koolis käiks, ja ise ta eest hoolitseda tahab, kaitseb

selle tööliste vastu, kes valmis on oma last saatma vabrikusse vähema palgaga. Töökaitse seadus võitleb kõlvatu võistluse vastu tööliste vahel, võitleb ka kõlvatu võistluse vastu töösturite keskel.

Töökaitse seadus ei luba, et ühede piirita, inimlikkuseta ahnus paraliseeriks teiste head tahet, kui nad tahavad parandada oma töötingimusi.

Sellepärast tuleb hoiduda vaatepunktist, mille järgi hinnatakse töökaitset kui heategu töölistele. Sageli on see reformiks, mille raskus langeb ka töölistele enestele, kuid see reform on tarvilik terve rahva huvides.

Edasi vaatleme Eestiaeget töökaitse ja sotsiaalkindlustuse seadusandlust.

Tööpuuduse kindlustus Rootsis.

Aug. Gustavson.

Käesoleva aasta juunis võeti vastu Rootsis uus seadus tööpuuduse kassade kohta ning see astub jõusse 1. jaanuaril 1935. a.

Selle seaduse vastuvõtmisega on nüüd Rootsis peale mõneaastaseid eeltoide maksmapandud vabatahtlik kindlustamise süsteem (Genti süsteem). Selle seaduse alusel töölistel on võimalus asutada tööpuudusekassasid. Riigi abiraha saamiseks peab kassa saavutama valitsuse „tunnustuse“, milleks tuleb teha ettepanek sotsiaalministeeriumile. Kassa liigeteks võivad olla vaid palgatöölised ning kassa võib asutada teatud tööala jaoks tegevuspiiriga üle terve riigi või ka kohalise ismega, kus liikmeks kohalised töölised tööalale vaatamata.

Valitsuse tunnustuse saavutamiseks peab kassal olema vähemalt 500 liiget ning ainult erilistel kaaluvatel põhjustel võib tunnustada kassat (s. t. anda riigi abiraha) ka vähema liikmete arvuga. Kassat, mis asutatakse sinna, kus üks juba varem olemas, võidakse mittetunnustada.

Pääs kassaliikmeks peab olema vabale igale kassa tegevuspiiris asuvale palgatöölisele. Liikmeks astumist ei või teha sõltuvaks mõne muu organisatsiooni

liikmeks olemisest. Üks isik võib olla vaid ühe kassa liige. Kassast võib väljaheita liiget, kes hooletuse, laiskuse, joomise v. m. põhjusel võib kergesti muutuda töötuks. Samuti võib eraldada kassast korratuid liikmemaksu maksjaid.

Kassa kodukorraga võib määrata liigetele vanusepiirid.

Õiguse abirahale evib liige, kes pole varem kassast abiraha saanud, kui ta enne töötuks jäämist eelmise 24 kuu jooksul on maksnud vähemalt 52 nädalat liikmemaksu. Varem abiraha saanud liikme suhtes on vastavad ajad 12 kuud ja 26 nädalat.

Abiraha saaja peab olema vähemalt 16 a. vana, töövõimeline ning nõus sobivat pakutavat tööd vastu võtma. Streigi ja töösulu (lokaut) puhul abiraha ei anta. Samuti ei anta abiraha töölisele, kes ise kaaluva põhjuseta loobus tööst ja teenistusest.

Abi antakse üldiselt päevarahana, kuid võidakse anda ka teeni- ning kolimiskulude katmise näol teisele kohale tööle minekuks.

Päevaraha (abiraha) suuruse määravad kassad ise, mis ei saa olla alla 2 ega üle 6 krooni.

Kuidagi päevaraha ei saa olla perekonna toitjale üle $\frac{1}{5}$ ning üksikuile üle $\frac{3}{5}$ vastavast normaal päevapalgast. Päevaraha hakatakse maksma kassa määruse järgi peale teatud ootamisega. See ootamisaeg võib kõikuda 6 päevast 3 kuuni. Hooaja töölisile võib kassa määrata erilised ootamisajad.

Abiraha makstakse üldiselt 120 päeva 52 üksteisele järgneva nädala (1 aasta) kestel. Seda aega (120 päeva) võib lühendada, kuid mitte alla 90 päeva (3 kuud).

Töösolev kassaliige peab maksma kindlat liikmemaksu, mille suuruse määrab kassa ise, arvestades võimalikkude kuludega.

Valitsusvõim saadab kontrolli teostamiseks kassajuhatusse ning ka revisjonikomisjonile oma esitaja. Teised liikmed valitakse kassa peakoosolekul.

Valitsuse toetus kassale on kaheksugune. Esiteks osa administratsiooni kuludest kannab riik ning teiseks maksab ta iga töötü liikme kohta teatud abiraha. Viimase suurus määratakse arvestatult kassakuludega ning töötute arvuga.

Administratsiooni kulude katteks maksab riik igale kassale 2 krooni aastas iga kassa liikme kohta. Kuigi riigi abiraha töötutele üldiselt on kõikuv, olenev kassa kuludest, on mõeldav, et see ei ole vähem kui kassa enda poolt maksetav toetus.

Sotsiaalkindlustuse laiendamine Jaapanis.

Aug. Gustavson.

Jaapan on teinud eelmisel ja käesoleval aastal märkimisväärsed edusamme sotsiaalkindlustuse laiendamise suhtes, eriti haiguskindlustuse alal.

Senine sundkindlustus haiguste vastu oli õige piiratud ning see haaras vaid kaevandusi ja osaliselt muid tööstusi.

26. märtsil 1934. a. väljakuulutatud seadusega laiendatakse sundkindlustamist haiguste vastu aga märksa ning see haarab nüüd normaalselt kõiki käitisi, kus töötab 5 või rohkem töolist.

Siia alla kuuluvad käitised: a) kus kaupi valmistatakse, ümbertöötatakse, pakitakse, parandatakse või hävitatakse; b) käitised mineeraaloluliste saavutamiseks ning hoidmiseks; c) käitised elektrijõu saavutamiseks või edasiantmiseks ja d) raudteed, trammid ja muud transportettevõtted, milliste nimistu kinnitatakse hiljem.

Uus seadus jõustub 1. jaanuaril 1935. a.

Täienduseks sellele töötab Jaapani sotsiaalvalitsus hiljuti välja uue täiendava seaduse eelnõu, millega kavatakse haiguskindlustust laiendada pea **kõisidele kodanikkudele** üle riigi. Uue kavatsetava seaduse alt jääksid välja vaid — isikud, kelle tulu ületab 1.800 yeni aastas ning nende perekonnad; isikud, kes alluvad sunduslikule avalikule hoolekandele; isikud, kes kuuluvad kindlustamisele ülalmainitud seaduse alusel; tegevad kaitsevaelased ja muud vähesed erandid.

Igas linnas ja maa piirkonnas kutsutakse ellu kindlustuskassad, kas üldised kõikidele või erilised — teatud kutse alal tegutsevad. Kavatakse kindlustuse skeem haaraks

peale haiguste veel õnnetusjuhtumeid, emakasaamist ning surma.

Kassade kodukorras nähakse ette kindlustuse maksud, kasseerimise kord, sammude suurus ja kuju (rahas või natuuras). Osa kulusid peab kandma kindlustatu ise ning osa kannab riik. Kuid on mõeldavad ka teised tuluallikad (töandjate poolt, tulud erimaksudest jne.).

Kindlustus viiakse järk-järgult ellu üle terve riigi 20 aasta jooksul, asutades 500—600 kassat aastas.

Olgu veel märgitud, et 13. detsembril 1933. a. laiendati ka õnnetusjuhtumite vastu kindlustamist töandja kulul märksa, tuues selle alla neid tööalasid, mis varem olid vabad sellest kohustusest.

*

Erilist märkimist väärib valitsuse poolt soodustatud eraalgatuslik elukindlustamise elluviimine.

Nimelt üleriiklik töösturite konföderatsioon (töösturite keskkoondis) saavutas 12. detsembril 1933. a. valitsuse loa oma tööliste elukindlustuse teostamiseks, kus on aluseks võetud rühm-kindlustuse põhimõte. Kindlustamise teostamiseks asutati Jaapani Elukindlustamise Ühing, — mille põhikiri näeb ette, et ühing ei tohi taotleda ärilist kasusaamist, vaid tulude suurenemisel alandatakse preemiat. Nimetatud ühingu liikmeks on töösturite organisatsioonid ning peale tegelikkude töötavate ametnikkude kõik juhatus liikmed jne. on palgata. Arvestades madalate preemiatega, leiab see vabatahtlik surma vastu kindlustamine suurt poolehoidu.

Sotsiaalpoliitika Brasiilias.

A. Gustavson.

Lõuna-Ameerika riigid on teinud viimasel ajal väga suuri edusamme laiate rahvakihtide sotsiaalolukorra parandamise alal: Sotsiaalseadusandlus ületab paljusid Euroopa riike. Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse alal võivad mitmed Euroopa riigid Lõuna-Ameerika riike eeskujuks võtta.

Millist tähtsust antakse seal sotsiaalolude õiglasele korraldamisele, nähtub muuseas uuest 16. juulil käesoleval aastal väljakuulutatud *Brasília* föderatsiooni põhiseadusest. Nimetatud põhiseaduses üks peatükk käsitleb majandus- ja sotsiaalkindlustusi. Märkime neist siin mõningaid tähtsaid.*)

„Riigi majandussüsteem tuleb organiseerida kooskõlas õigluse põhimõtetega ning rahva tarvetega, nii et kõigil oleks võimalus elada tsiviliseeritud elu.

Avalikud võimud peavad aeg-ajalt uurima elustandardi riigi mitmesugustes osades.

Tuleb arendada seaduseandlust igakuulise kindlustuse ja pankade natsionaliseerimiseks. Ametiühingud ja kutseorganisatsioonid leiavad tunnustamist vastava seadusega. Seadus peab kindlustama liitumise vabaduse ning ametiühingute täielise iseseisvuse.

Sotsiaalseadusandlus peab kooskõlastama järgmiste printsiipidega: palkade erinevuse keeld sugu, vanaduse, rahvuse või sotsiaalse seisukoha (status) suhtes (s. t. sama töö eest olgu sama palk sugule, rahvusele ja vanadusele vaatamata); palkade alammäär normeerimine, mis võimaldab töölisel normaalse nõuete rahuldamist; tööaeg mitte üle 8 tunni päevas, mida võib küll lühendada, kuid mitte pikendada, väljaarvatud juhtumid, mille kohta on kindlad reeglid olemas; täieline töökeeld alla 14 a. lastel, ning öötöö keeld alla 16 a. ja tervisevastase töö keeld alla 18-aastastel ning naistel; nädalapuhkus, mis olgu võimalust mööda pühapäeval; aastapuhkus palgaga; kahjutasu töölisel, keda vabastatakse töölt kaaluva põhjusega; arstiabi töölisel ja perekonnale ning naistöölisel puhkus enne ja pärast sünnitamist palga edasisaami-

¹) Industrial and Labour Information, 1. okt. 1934.

sga; sotsiaalkindlustuse elluviimine, mille kuldust võtavad võrdset osa tööline, tööandja ja riik ning mis võimaldab töölisel kindlustust haiguste, vanaduse ja töövõimetuse, sünnitamise, tööõnnetuste ja surma korral; kollektiivlepingute tunnustamine.

Nende nõuete elluviimisel ei tohi teha vahet kehalise ega vaimlise töö või ühe ning teise kutse vahel.

Emade ja laste kaitse, samuti naiste töö järelevalve ja naiste kutsehariduse juhtimine on eelistatavam korraldada naiste kaudu.

Erimäärused tulevad ellu viia põllutööliste kohta võimalust mööda ülalnimetatud põhimõtete alusel.

Tuleb võimaldada kutschariduse omandamist põllutöölistele ning eesõigustada Brasiília tööliste asustamist ühiskonna maa-aladele.

Keskvalitsus koos osariikide valitsustega peab arendama asunduste loomist maale, kuhu võiksid asuda töötud.

Töötülide ning sotsiaalseadusandluse suhtes arusaamatuste lahendamiseks tuleb asutada *töökohtud*.

Töö- ja vahekohtute asutamisel tuleb kohaldada valimise printsiipi. Pooled liikmed olgu valitud tööliste, pooled tööandjate poolt ning täiesti erapooletu ja kvalifitseeritud esimehe määrab valitsus.

Kesk- ning osariikide valitsuste ülesanne on seaduseandlusega fikseeritud põhimõtete alusel korraldada vaeste eest hoolitsemist, julgustada ja arendada seltskonna kaastööd sotsiaalalal, arendada eugeenilist haridust, kaitseda emasid ja lapsi, anda abi suurtele perekondadele, astuda samme laste surevuse vähendamiseks ja tõsta rahva tervishoidu eriti võideldes nakkavate haiguste vastu.

Et need nõudmised ei ole mõeldud vaid ilusate deklaratsioonidena, see nähtub sellest, et valitsus on teinud ülesandeks ametasutustele vastavate sotsiaalseaduste väljatöötamisele ning nende põhimõtete elluviimise eeltöödele asuda. Nii on juba käesoleval aastal ellu kutsutud rida pensionifonde vanaduse, invaliidsuse ja järelejäänute kindlustamiseks. Selle riski vastu kindlustamine haarab praegu pea kõiki töölisi, meremehi, teenijaid ärides, pankades, teatrites, hotellides jne.

„Töö ja Tervise“ lugejad!

Haigekassade tegelased, töölisel ja teenijad, arstid ja õpetajad, tööühingud, raamatukogud ja lugemislauad, omavalitsuse tegelased, töösturid ja kõik kodanikud, kellel huvi sotsiaal- ja töölisühingute ning rahva tervishoiu vastu, — tellivad „TÖÖ JA TERVISE“.

Vaenelaps, töö ja haridus ning lastekodu.

L. Johanson.

Eesti iseseisvuse kestel on loodud riigi, Punase Risti ja omavalitsuste poolt lastekodused, kuhu paigutati vaeslapsed. Lastekodudesse paigutamist on vajanud isata-emata vaeslapsed, kellele vanemad surres pole jätnud pärandust.

Jõukaile vaeslapsile määratakse hooldajad, kes nende vanemate aset täidavad. Jõukail lapsil on ka peale vanemate surma eluüldalpidamine kindlustatud. Kui nad viitsivad, võivad õppida ka kesk- ja ülikoolis. Täisealiseks saades asuvad nad oma varandusi ise valitsema, varandusi, mis pärandusena neile kuuluvad. Teisiti on lugu kehvade inimeste lastega, kelle seisukord on maast-madalast raske ka siis, kui vanemad elavad, veel raskem aga siis, kui vanemad on surnud. Kehvuses ja vaesuses, üldse tööinimestel on elutingimused säärased, et haigus, õnnetus ja surm neid varem ja sagedamini külastavad kui jõukaid inimesi.

Kehvade inimeste lapsed on andekamad kui jõukail, kelle keskel degenerante ja alaväärtuslikke enam on kui vaeste inimeste laste keskel. Jõukate laste alaväärtust katab sageli nende seltskondlik seisukoht, mida on võitnud jõukusega ning väline võõr, mida annavad kesk- ja kõrgemad õppeasutused, kui aga raha ja aega jätkub nende kasutamiseks.

Loomulik, et ka lastekodude kasvandikkude, vaeslaste keskel on küllaldaselt terve pärvusega ja loomulikkude annetega, isegi väga heade annetega lapsi, kes saades tarviliku kasvatuse ja hariduse osaliseks, võivad ühiskonnas tegutseda kui väärtusi loovad inimesed.

Paar Eesti arsti, kes teab, missugustel põhjustel, on püüdnud kujutada lastekodude kasvandikke kui alaväärtuslikke, kelle eest ühiskond ei olevat õigustatud senistki hoolt kandma.

Agar arstidegi keskel leidub igasuguseid inimesi, ka päris andetuid ja väga rahvavaenulisi ning inimesi-põlgavate vaadetega, kes ainult rikkaid ja jõukaid väärtuslikeiks inimesiks suudavad pidada.

Siiski nende arstide kirjutusel on meeoleu loomisel tagajärgi olnud. Nii ajalehtis, kui ka koosolekutel on tehtud jõukakihi askliajate poolt lastekodude, hoolekandeaasutuste ja vaesematele hariduse võimaldamise vastu südametut ja hoolimatut kiutustööd. Eriti on püütud maainimestele näidata neid asutusi, kui lubamatuid ja kulukaid, sellejuures tuues sihilikke andmeid.

On loodud meeoleu lastekodude ja rahvahariduse vastu. On nõutud kooliskäimise asemel laste maale talutööle saatmist.

Viimasel ajal on hakanudki omavalitsused hariduse ja hoolekande kuludis vähendada. Rõõmustada selle üle pole kehval rahval mingit põhjust. Kui kulud rahvahariduse ja laste hoolekande peale vähenevad, siis suurenevad teised kulud — haigemajade, politsei ja korrakaitse peale. See on vana tõde.

Et lastekodudes ei ole senigi vaeslaste hariduse võimaldamisega liialdatud, seda näeme Tallinnaski:

M. Lutheri nimelises lastekodus oli üle 16

aasta vanuseid 14 poissi ja 23 tüdrukut. Ega neil ei olegi kuhugi minna — seepärast on päris õige, kui lastekodu neile kuni täisealiseks saamiseni uualust annab ja lastekodu juhatus nende arenemiskäigu järgi valvab. Sellest lastekodust oli ametit õppimas 36 alaealist. Ainult kaks õppisid kesk- ning viis kutse- ja kaubanduskoolides.

Ka teistest lastekodudest käivad mõned kesk- ja kutsekoolides.

Seega ei ole hariduse võimaldamises vaeslastele senigi liialdatud.

Nüüd on aga siiski Tallinna linnavalitsus otsustanud: „Teha ülesandeks lastekodude juhatajale kanda hoolt selle eest, et kasvandikud, saades 16 aastat vanaks, oleksid paigutatud kohtadele ametit õppima. Erandeid ja edasielamist lastekodudes lubada ainult linnavalitsuse igakordse eriloaga.“

„Vaba Maa“ teab sellejuures jutustada, et linnavalitsus on asunud seisukohale:

„et kuna haritud tööjõude on niikui ülekülluses, siis ei tule lastekodude kasvandikkudele üle algkoolihariduse mitte anda, vaid saata kohe tööle, niipea kui jõud kannab. Eriti tahetakse tulevikus hakata lastekodu kasvandikke ette valmistama maatöö jaoks — sulasteks ja tüdrukuteks taludesse.“

Muidugi ka sulase ja tüdruku töö on auväärne, nagu igagi teine töö. Ei ole aga mõtet hakata lastekodudes eriti just sulaseid ja tüdruke ettevalmistama, vaid siit, nagu mujaltki võiksid noored ellu siirduda — igaüks oma anete ja võimete kohaselt.

Maa ja linna sotsiaalsed olud juba iseenest valmistavad isegi küllaldaselt sulaseid ja tüdruke, ilma et selleks vaja oleks erikorraldusi ja erilavasid.

Lastekodude ülesandeks on ka vaeslapsi elule ettevalmistada, neile võimaldades peale alghariduse ka vastava ameti õppimist, aga neile, kellel andeid, ka edasiõppimist.

Ei ole aga põhjendatud rahvahariduse ja hoolekande kulude kärpimine, kui nende kulude järgi põhjendatud vajadus on.

Mis puutub haritud jõudude üleüllusesse, siis pole seegi põhjendatud. Iga diplomeeritud inimene pole veel jõud, ammugi mitte veel haritud jõud. Jõukus ja küllus on võimaldanud väga paljuil andevaeseil inimesil kesk- ja ülikooli lõpetamise, ilma et neist elule väärtuslikke töö- ja teoinimesi oleks loota. Nüüd nad rivisevad ja teevad fashistlikku rahvalikumist, arvates, et neil igal pool olgu ainult kaetud laud ees, ning sonivad mingist „uuest vaimust“, mis võimaldaks neile praetud anede suhulendamist, kuid vaestele ja kehvadele tööinimestele tuues ainult uusi koormatusi ja kohustusi, kitsendades nende õigusi töötasule, elule ja vabadusele.

Haritud tööinimesed leiavad ka praegustes oludes oma huvidele, ettevalmistusele ja võimetele vastavat tööd ja tegevust. Ei saa siis ka haritlaste üleüllus olla ei hariduse ega sotsiaalse heakorra kulude kärpimise põhjuseks.

Maatöörahma lasteaed Uue-Vändras.

Käesoleva aasta suvel korraldati üleriikliku Maatöörahma ühisuse Uue-Vändra osakonna poolt Suurejõe alevikus neljandat korda ligi kolmekuulise kestvusega suvine lasteaed. Lasteaed otsustati Suurejõe alevikku 1931. a. suvel esmakordse katsena. Selle avamisel esimesel suvel lastevanematel nagu puudus usaldus lasteaias tegevuse vastu. Selle vastu aga juba esimese suve tegevuse lõppedes osati küllalt hinnata lasteaias kasvatuslikku tähtsust.

Lasteaias kasvandikkudeks on olnud peamiselt Suurejõe aleviku ja ümbruskonna töölislastevanemate lapsed. Lastevanemad on tänulikud sellele, et suvel kõige kiiremal tööajal võivad olla lapsed päeval lasteaias kasvataja hoole all, sel ajal, kui omal tuleb olla tööl kas kodus või ümbruskonna taludes.

Lasteaias on olnud igal suvel keskmiselt 20—25 eelkooliealist last ja nende peale üks kasvataja. Kitsaste maaoludega arvestades ei ole võimalik kohal rohkem lapsi lasteaeda võtta vastu.

Päevane tööaeg on kestnud kella 9 hommikust kuni kella 4 p. l. Tööruumideks on kohal olev rahvamaja, kuna mänguplatsiks on kasutada Suurejõe alevikus asuv Üleriikliku Maatöörahma ühisuse 1-ha suurune plats, mis saadi paar aastat tagasi riigilt omavalitsuste ja üldkasulikkude organisatsioonide maaga varustamise seaduse alusel.

Lasteaias saavad kasvandikud õpetust lasteaedade ja eelkooliealiste laste õppetöoviiside kohaselt. Seal õpetatakse mudilasi eeskätt mängima, laulma ja mitmesuguseid käsitöid tegema,

nagu on joonistamine, kleepimine, tikkimine, torkimine, savitööd jne.

Seni on iga suve tegevuse lõpul korraldatud lõpp-pidu, kus esinenud kasvandikud lastenäidendiga, ilulugemisega, tantsudega ja mängudega, mis on jõuxud omandada paari või mõnekuulise tegevusega. Samuti on ühes peoga ka korraldatud lasteaias tööde näitus, mis on pakkunud palju huvi lastevanematele, õpetajatele ja asjast huvitatud isikutele. Kui lasteaias asutamisel Üleriikliku Maatöörahma ühisuse Uue-Vändra osakonna katsele vaadati kahtlevalt ja umbusaldavalt, siis nüüd mitme suvise tegevusega hinnatakse selle tähtsust kõrgelt. Ka lasteaias õppinud kasvandikud algkooli minnes on palju terasemad ja vaimukamad, nagu seda kinnitavad õpetajad. Lasteaias lühiaegseltki õppinud laste juures võib otse märgata väliselt selle kasvatusliku külje hüvesid.

Käesoleva aasta suvise tegevuse lõpul pühapäeval, 9. septembril korraldati Uue-Vändra Suurejõe rahvamajas ka eelmiste aastate eeskujul lõpp-pidu ühes käsitööde näitusega. Peol andis ülevaate lasteaias tegevusest Üleriikliku Maatöörahma ühisuse esimees *A. Aben*, kes on ühtlasi ka lasteaias juhataja ja asutajaid, kuna Pärnu Maakoolivalitsuse juhataja *A. Lusik* kõneles suviste lasteaedade ülesannetest. Peol oli palju rahvast, mudilaste ettekanded võeti vastu väga soojalt ja lastevanemate ning Üleriikliku Maatöörahma ühisuse juhatuses esindaja *O. Pärn'a* poolt annetati lasteaias kasvatajale *Leonilla Blundt'ile* lilli tänuks tehtud hoolsa töö ja nähtud vaeva eest.

Haigekassade tegelased!

Tellige ja levitage „**Töö ja Tervist**“ ning E. H. Lüüdu kirjastusel ilmunud kirjandust.

Haigekassade tegelaste nõupidamised

6. ja 7. oktoobril 1934. a.

Eesti Haigekassade Liit korraldas 6. ja 7. oktoobril kell 10 hom. Tallinnas, Kristliku Noortemeeste ühingu ruumes möödunud aastate eeskujul haigekassade tegelaste nõupidamisi.

Nõupidamisest osavõtt oli õige rohkearvuline. Olid esitatud peaaegu kõik haigekassad, niihästi liitu kuuluvad, kui liidust emal olvad. Peale haigekassade tegelaste, keda oli ilmunud haigekassadest kokku 40 esitajat, võttis nõupidamisest osa veel sotsiaalkindlustuse direktor *J. Sonin*, vanem tööinspektor *J. Põllupüü*, tööinspektorid *Koppel* ja *Volmer* ning Riigi Statistika Keskbüroo esitaja *Reimann*.

Nõupidamised avas liidu esimees *K. Lukk*, avaldades heameelt rohke osavõtu üle ja soovides üksmeelt ja asjalikkust ainetel käsitamisel, et nõupidamised annaksid soovitud tulemusi.

Nõupidamiste juhatajaks valiti *V. Luksepp* Rakverest, abijuhatajaks *A. Linnomägi* Tartust ja protokollijaks *P. Paal* Viljandist.

Päevakorras olid järgmised küsimused:

1. Praktilisi küsimusi haigus- ja õnnetuskindlustusseadusest. Referent vann. adv. *N. Teiss*.

Haigekassadel tuleb silmas pidada oma tegevuses tervet rida juriidilisi nõudeid, niihästi lepingute sõlmimisel, kui ka muus asjus. Tuleb silmas pidada eriti tempelmaksu seaduse nõudeid. Kuigi haigekassad on tempelmaksust vabad, tuleb siiski selle järele valvata, et kõik haigekassaga sõlmitud lepingud oleksid tempelmaksustatud. Referent tõi näite selle kohta, missugused sekeldused võivad tekkida isegi tempelmaksu tasumise viivituse tõttu.

Kinnitusametite ja kinnitusnõukogu otsused on tihti põhjapaneva tähtsusega. Sellepärast tuleb nendele otsustele küllaldest tähelepanu pühendada ja kui otsus põhimõttelise tähtsusega, siis tulevad sarnased küsimused viia riigikohtuni, et saada viaeluse all olevate küsimuste kohta haigekassa huvidele vastavaid seletusi.

Haigekassadel tuleb tihti esineda tsiviilnõudmistega, millised jagas referent oma iseloomu järele nelja ossa ja nimelt:

a) Haigekassa nõuded kassaliikmete vastu, mis tekivad selle tõttu, et kassaliikmed tarvitavad haigekassa arvel ravi ja arstimeid ka siis, kui nemad selleks pole enam õigustatud. Kui kassaliige võtab kohtu nõude õigeks, siis pole tunnistajaid ega tõendusit tarvis ja kohus mõistab kulud välja. Kui aga kassaliige nõudmist õigeks ei võta, siis tuleb nõude põhjenduseks anda tunnistajaks arstiabiandja arst. Rohtude kulude kohta tuleb esitada apteegi kviteeritud arve. Nõudmised alla 10 krooni on kohtulõivust vabad. Väikeste summade nõudmisel on kohtukulud tihti suuremad saadaolevast summast. Sellepärast tuleks volinikkude peakoosolekutel vastu võtta otsus, et väikesi summe teatava kindlaksmääratud suuruseni kohtuteel tagasi ei nõuta.

b) Haigekassa nõudmised tööandjate vastu. Selles osas tulevad peajasjalikult tööõnnetuse abirahade nõudmised. Kui tööõnnetus tõeliselt aset leidnud ja kõik asjaolud õigel ajal fikseeritud, siis ka nende summade kättesaamine raskusi ei tekita.

c) Haigekassa nõudmised kinnitusühisuste vastu. Referent märgib, et Eesti Tööliste Kinnitusühisus maksab visalt. Kinnitusühisusel on alati püüd võimalikult kaitsa oma kassat, kuigi see sünnib vigasaanu arvel. Referent toob ette juhuse, kus Kinnitusühisuse arst vigasaanule tööjõu kaotuse protsenti üldse ei määranud, ehk teiste sõnadega, määras 0%, kuid kohtu poolt määratud ekspertiisiga tehti kindlaks, et tööjõu kaotust oli 50%. Referent avaldab, et tema Tallinna ühise Haigekassa nõudeid Kinnitusühisuse vastu on võitnud 70%, mis väga omapäraselt iseloomustab Kinnitusühisuse talitusviisi. Kinnitusühisus nõuab alati, et oleksid üles antud õnnetujuhtumise pealtnägijad. Tihti töötab tööline üks ja neil juhtudel puudub tunnistaja. Siis tuleb muude asjaoludega tööõnnetuse juhuse kindlaks teha, kuigi see raske, eriti siis, kui vigastus väike ehk otse silmaga näha ei ole. Hoopis kergem on, kui tööandja punase haiguslehe on välja andnud.

Kõik kohtuasutused, Riigikohus ühes arvatud, on asunud seisukohale, et kui punane haigusleht on tööandja poolt vigasaanule välja antud, siis Kinnitusühisusel ka haigusraha tuleb haigekassale tagasi maksta. Kuid kohus võib ka punase haiguslehe tagasi lükata, kui see puudulikult täidetud. Sellepärast peetagu silmas, et punane haigusleht oleks õiges korras välja antud ja õieti täidetud. Haiguslehel peab tingimata leiduma vastutava isiku allkiri. Kuid punase haiguslehe puudumise korral võivad olla tunnistajateks juhuse pealtnägijad, raviv arst ja kliiniku haigusleht. Referent märgib, et songide vastu vaidleb Kinnitusühisus, ega taha neid tunnistada tööõnnetusteks. Selle juures tugineb Kinnitusühisus arstide arvamisele, et song tekib ainult sellele, kellel nõrk kehaehitus ja kalduvus songi tekkimiseks. Uuema kohtupraktise järele loetakse siiski järsk olemasoleva haiguse halvenemine õnnetusjuhuseks.

d) Kassaliikmete nõudmised haigekassa vastu, mis võivad tekkida haigusraha ja ravigulude tasumata jätmise pärast. Referent toob ette juhuse, kus tööline kaotas haigusraha nõudmise protsessi tööandja vastu, kuna ei läinud korda tõendada tööõnnetust. Tööline pööras nüüd nõudmisega haigekassa vastu ja haigekassal tuli haigusrahad tasuda oma summadest.

Edasi juhib referent tähelepanu sellele, et tihti varjab ettevõtte haigekassa eest töölised ära, jättes nende eest ka haiguskindlustusmaksu tasumata. Kuid see asjaolu ei vabasta haigekassat kohuste täitmisest ülesandmata töölise vastu. Haigekassal tuleb töölisele igal juhul anda arstiabi ja toetusraha. Selle eest on aga haigekassal õigus maksmata jae-

tud kindlustusmaksu tagant järele sisse nõuda isegi mitme aasta eest.

Ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised, mille jooksul selgitati rida koosolejate poolt ettepanud küsimusi ja nimelt:

A. Jänes Kohtla-Järvest tahab selgust saada selle kohta, kui tööõnnetuse tõttu vigasaanu terveks saamise järele jääb uuesti töövõimetuks tööõnnetusest tingitud vigastuste tõttu, et kas tuleb seda töövõimetus lugeda veel tööõnnetuste või muude haiguste alla. Referent vastab, et selle küsimuse võib otsustada ainuüksi arstlik ekspertiis.

A. Jänes pärib veel, et kui tööõnnetuse tõttu vigasaanu terveks saades asub tööle, kuid hiljem uuesti haigestub eelmise vigastuse põhjal, et kas tuleb siis maksta haigele toetusraha selle palga alusel, mida tema teeninud enne õnnetujuhust, või kohe haiguse vaheajal teenitud palga alusel. Nende haigekassal tekkinud vaielus selle küsimuse üle. Läbirääkimistel selgub, et haigusraha tuleb igal juhul maksta selle palga järele, mis teenitud otse enne igat haigestumist.

Kantakse ette juhuse, kus tööõnnetuse läbi vigasaanule on haigusraha välja makstud, kuid mitu kuud hiljem teatab Kinnitusühisus, et seda juhust ei tunnistata tööõnnetuseks ja palutakse haigusraha mitte maksta. Kuna aga haigusraha juba välja makstud tööõnnetuse abiraha normide järele, on selgust tarvis, kes peab kandma haigekassale tekkinud lisakulud. Referent seletab, et sellel juhul jääb kulu haigekassa kanda, kuid kolme esimese päeva eest maksetud abiraha, mida harilikkude haiguste puhul ei makseta, tuleb punase haiguslehe väljaandjal haigekassale tasuda, kuna tema punase haiguslehe väljaandmisega on haigekassa viinud eksiteele.

Kohtla-Järve haigekassa esindajad ei ole rahul riiklise põlevkivikaevanduse juhutase talitusviisiga, et põlevkivikaevanduse Tallinnas asuv kõrgepalgaline juhatus on jäetud haigekassa alt välja, kuna väiksemapalgaline autojuht, laohoidja ja kojamees on arvatud haigekassa alla. Leiavad, et kõik palgalised eranditult peaksid kuuluma haigekassa alla. Sotsiaalkindlustuse direktor J. Sonin seletab, et riikliku põlevkivikaevanduse Tallinnas asuv juhatus on tegev puht-kaubanduslisel alal ja sellepärast T. P. S. § 257 märkuse põhjal sundkindlustuse alla ei kuulu.

Päritakse järele, kas töö juures saadud seljanikastus on õnnetujuhus, mille peale referent Teiss seletab, et see on õnnetujuhus kahtlemata.

K. Lukk Tartust kannab ette, et mõned tööandjaist on protesteerinud viivitusraha võtmise vastu Tööstuslise Tööseaduse § 324 ettenähtud suuruses, kuna see olla liiakasu võtmine ja hiljuti maksmapandud uues protsendite seaduses olla protsendi määr määratud 6% peale. Referent seletab, et maksmapandud seadus on „kokkuleppe protsendite seadus“, mis ei muuda eriseadustega kindlaksmääratud viivitusrahade ja protsentide norme.

Tööinspektor Volmer on huvitatud sellest, kas kohus nõuab „Riigi Teatajas“ väljakuulutatud käsitüsreeglite rakendamist arstitunnistuste koostamisel. Referent Teiss vastab,

et kohus seda enamasti ei nõua ja lepitakse ekspertiis-arsti suusõnaliste seletustega.

Kleius Balti puuvillavabriku haigekassast kannab ette juhuse, kus kassaliige, kellel polnud lähemaid omakseid, on haigekassalt saadaoleva haiguse- ja matuseraha testamendi järele pärandanud kolmandale isikule. Tahab selgust saada, kas on haigekassa kohustatud toetusrahad otsekohe testamendi järele pärandajaks määratud isikule välja maksuma või võib seda teha ainult selle järele, kui kohus testamendi on kinnitanud. Kuna kohtuotsus aga võtab aega üle aasta ja nõudeõigus haigekassalt on üheaastane, siis järelikult ei saagi enam haigekassalt midagi nõuda. — Sõnavõttude rõhutatakse, et haigusraha makstakse kassaliikmele äranelamiseks haiguse ajal ja haigekassast väljavõtmata haigusraha ei võikski kellegile testamendi järele pärandada. Küsimus jäigi lõplikult selgitamata.

K. Öbius Paidest tahab selgust selle kohta, kas võib haigekassa kasutada tööandja poolt Kinnitusühisusele antud palgaandmeid täiendava haiguskindlustusmaksu sissenõudmisel, sellel juhul kui haigekassale antud palga andmed on vähemad Kinnitusühisusele antud andmetest. — Vanem tööinspektor J. Põllupüü leiab, et haigekassa neid andmeid kasutada ei saa, kuna Kinnitusühisusele makstakse preemiaid ka palgata õpilaste pealt. Kui aga tööandja on Kinnitusühisusele andnud palgaandmed iga palgalise kohta eraldi, siis võib neid küll kasutada haiguskindlustusmaksu täiendavaks sissenõudmiseks.

A. Ermel Võrust toob ette juhuse, kus lauavabrik saatis oma töölise raudteele laudu laadima, see sattus seal vaguni puhvrile vahele ja sai surma. Kinnitusühisus aga selle juhuse puhul väljamaksetud matuseraha haigekassale tagasi ei maksa. Sellele teadaandele vastates teatab referent Teiss, et Kinnitusühisus ei ole kohustatud sellel juhul matuseraha maksuma, sest laudade laadimine vagunitesse on raudtee eksploatatsiooni töö ja mitte lauavabriku töö. Selles asjas on olnud Riigikohtu otsus olemas. Haigekassal ei oleks tarvitsenud üldse matuseraha maksta ja surnu omakstel oleks tulnud nõuda matuseraha raudteevalitsuselt. Viimasele viitele vaidleb vastu tööinspektor Volmer, rõhutades, et haigekassal tuleb surnu maha matta igal juhul. Hoopis iseküsimus on, kelle kanda matuserkulud lõplikult jäävad. Haigekassa võib oma kulude tasumist nõuda raudteevalitsuselt. Referent Teiss'i arvamisega ühines ka vanem tööinspektor J. Põllupüü, kes leiab, et sellel juhul on raudteevalitsus vastutav. Iseasi on, kui vabrikul on oma eraraudtee, nagu näit. Lutheri vabrikul Tallinnas, millised raudteed, ühes neil tehtavate laadimistöödega kuuluvad Kinnitusühisuse alla.

Tuleb veel läbirääkimise alla songide küsimus, milliseid Kinnitusühisus tööõnnetusteha tunnustada ei taha. Ei võiks olla nii oluline songi, kui tööõnnetuse tagasilükkamiseks asjaolu, et inimesel oma kehaehituselt on kalduvus songile. Tuuakse näitena ette, et tuugeva kehaehitusega inimese võib palgi peale kukkumine jätta vigastuseta, kuna nõrga kehaehitusega inimene saab sama juhuse puhul luumurded ehk surma. Ei ole alust nõrga

kehaehitusega inimest kahjutasust ilma jätta sellepärast, et tugeva kehaehitusega inimene sama juhuse puhul oleks jäänud vigastusest. Leitakse, et Kinnitusühisuse tööõnnetuse tunnusamisel tihti on liiga paendumata ja õigus saadakse ainult kohtuprotsessi läbi.

Eesti Tööliste Kinnitusühisuse kaitseks võtab sõna *Aleksandrov* Narvast, kes muuseas ka Kinnitusühisuse juhatusesse liige. Rõhutab, et haigekassade ja Kinnitusühisuse vahel viimase kümne aasta jooksul on palju paranenud. Puudutab varemalt olnud olukorda, kus tööõnnetuste puhul makseti haigusraha märksa suuremate normide järele kui harilikude haiguste puhul, mida tema õigeks ei pea, kuna see ahatleb simuleerima. Ka Riigikohus on asunud seisukohale, et haigusraha ei või olla õnnetujuhuse puhul suurem kui haiguse puhul. Ühised haigekassad püüavad kõik haigused viia õnnetujuhuste alla. Õigustab Eesti Tööliste Kinnitusühisuse ja selle direktori Kolts'i tegevust, kuna seal aetakse asju seadusepäraselt.

Piste ühiste haigekassadele viis meeleolu ärevaks, hüüti kõnelejale vahele ja sõnavõtu lõppedes võeti terve rea osavõtjate poolt sõna faktilisteks märkusteks, milles ühiste haigekassadele tehtud etteheidete tõrjuti tagasi. Lõpukokkuvõtteks jäi siiski see asjaolu püsimata, et Eesti Tööliste Kinnitusühisuse ja haigekassade vahel on paranenud, võrreldes endise ajaga, kuigi haigekassad on olnud kannataja pool ja kodurahu on saadud haigekassade arvel.

2. Praktilisi näpunäiteid haigekassade uue aasta-aruande täitmise kohta. Referent riigi statistika keskbüroo üldosakonna juhataja *H. Reimann*.

Oma ettekande aluseks võttis referent uue aasta-aruande kava järele koostatud 1933. aasta aruanded — ja nendes esile tulnud erinevused. Peale selle on arvesse võetud neid mõtteavaldusi, mis toodud esile uue aasta-aruande kava kohta. Ettekande alul tekivad vaidlused selle üle, kas kanda apteekidelt saadud hinnaalandused ja kassaliikmete juurde maksud ravimise ja arstimate arvel haigekassa raamatutest läbi või mitte. Arvamised lähevad lahku. Ühelt poolt leitakse, et statistika seisukohalt on tarvilik kanda arvele arstiabi ja arstimate kulud brutto-summas ja hinnaalandused ja juurde maksud haigekassa tuluks. Teiselt poolt leitakse, et haigekassat võiks huvitada ainult nettokulu, s. o. ainult need summad, mis haigekassa oma kassast välja maksab. Hinnaalanduste arvele kandmine olla fiktiivne tulu ja selle järeltulijal tekkivat isegi võltsbilansid. Hinnaalanduste ja juurde maksude arvele kandmise pooldajad rõhutasid, et nimetatud summade arvestamisega saadakse kõikide haigekassade kohta üleriikliselt ühtlased andmed ja ühe ehk teise juurde maksu ärakaotamise küsimuse puhul on otsekohe selge, missugused kohustused see paneb peale haigekassale.

Vaidlused võtsid õige ägeda kuju ja kiputi küsimust hääletusega otsustama. Referent teatas, et riigi statistika keskbüroo sellest asjast ei tee tülküsimust ja keskbüroo soov on ainult see, et kõik aruanded oleksid koostatud

ühte moodi. Lõpuks jäigi nii, et statistika keskbüroo annab asja kohta oma juhtnõu. Edasi juhtis referent tähelepanu sellele, et trükitööde kulud lähevad valitsemise kulude arvele ja järjekindlalt teate- ja maksulehtede müügist saadud summad tulude poolele valitsemise kuludest tagasi saadud summade arvele. Tööõnnetuse abirahasid ei tule kanda tegevuskapitalist läbi, mida on mõnel pool tehtud. Ambulatooriumi kuludele all tegevuse ja arstiabi kapitali tabelitesse tuleb kanda arvele kõik kulud, mis olnud ambulatooriumide peale, s. o. palgad, majanduslikud kulud, arstimid jne. Kassaliikmete vanus aruande tabelis nr. 7 tuleb näidata täisaastates. Tabelis nr. 16 nõutakse ainult raviüksuste üldarvu, kuna ravi kasutanud isikute arv ei ole tähtis. Tabel nr. 19 juures seletas referent, et tabelites 16 ja 17 märgitud toimingud ei ole visiivid tabel 19 mõttes. „Retseptide arvu“ all tuleb mõista rohu üksusena retsepti tema kokkuseade keerulikkusele vaatamata ja käsi-kauba üksust. Kassaliikmete ja perekonnaliikmete haiguste tabelitesse tuleb mahutada ainult need haigused, mis olid seotud töövõimega. Tabelis 22, mis käsitleb haiguste korduvust, tuleb võtta haige vanus täisaastates haigestumise päevaks, mille tõttu võib juhtuda, et üks isik ühe aasta jooksul satub kahte vanuse rühma.

Ettekandele järgnenud läbirääkimistel puudutati mõningaid tehnilisi küsimusi. *P. Paul* Viljandist märgib, et vähjahaige ja kutsehaiguse teatelehe täitmine on haigekassadele väga raske. Kujutab, et Eestis statistikaga mindakse liiale ja Eestis olla kulud statistika peale protsentuaalselt rahvaarvuga võrreldes kõige suuremad terves ilmas. Vanem tööinspektor *J. Põllupüü* vaidleb sellele väitele vastu ja rõhutab statistika vajalikkust. Läbirääkimistel peeti soovitatavaks, et riigi statistika keskbüroo saadaks arstidele kätte haiguste nomenklatuuri, mis kergendaks haiguse märkimist haiguslehele.

Järgnes teine referaat sama aine üle tööinspektor *P. Volmer'ilt*. Referent käsitles peajasjalikult haigekassa raamatupidamist ja aasta-aruande varandusliste tabelite täitmist. Referent joonistas tahvile ülevaatliku skeemi haigekassa aruandes nõutavate arvete kohta ja näitas, missugune otstarve on igal üksikul arvel täita haigekassa varandusliste läbikäikude ja seisude arvestamisel.

Nõupidamised lõpetati kell ¼5 p. l. ja otsustati neid jätkata pühapäeval, kell 9 homm.

3. Kliinilise ravi tingimusi haigekassades.

Referent Rakvere Ühise Haigekassa asjaajaja *V. Luiksepp*.

Referaat ilmus käesolevas numbris eripealkirja all.

Läbirääkimistel võtab pikemalt sõna Tartu üldhaigekassa asjaajaja *K. Luik*, kes ka seda rõhutab, et väga laialdaselt on maad võtnud ravimine, nagu haigekassad oleksid väga rikkad ja nende majanduslikud võimalused on piiramatud. Seda on märgata ka kliinikute arvetest; näib, et haigekassale pannakse rohkem erikuluseid arvesse, kui seda tehtakse hariliku kodaniku juures. Selle tõttu on haigekassad sunnitud otsima abinõusid oma kulude

vähendamiseks. Kasutades soodsat juhust, kannab ette selleks astunud sammud Tartu Üldhaigekassas. 1934. a. algusel ei katnud tulud kulusid. Kutsuti kokku volinikkude peakoosolek, kellele pandi ette valida kahe võimaluse vahel, kas kustutada abiõiguslikkude nimestikust osa perekonnaliikmeid ehk panna maksma uus kord arstimate saamisel, mis seisab selles, et iga arstimi saaja ostab arstimi apteegist välja saab arstimi hinna haigekassalt tagasi. Peakoosolek valis viimase tee kui kassaliikmeile vastuvõetavamana. Sarnane rohtude saamise viis pandi maksma 1. maist alates. Selle tulemuseks oli järsk arstimate kulude langus, mille kohta esitas sõnavõtja vastava diagrammi, millest näha, et Tartu Üldhaigekassas on iga abiõiguslik tarvitanud arstimateid ühe kuu jooksul järgmiselt:

I. Rohud anti apteegist haigekassa arvel:

Jaanoaril	37,07 senti
Veebruaril	34,05 "
Märtsil	37,58 "
Aprillil	36,06 "

II. Rohud ostis kassaliige ise välja ja sai rohuhinna haigekassalt tagasi:

Mail	12,44 senti
Juunil	17,19 "
Juulil	17,93 "
Augustil	16,96 "
Septembril	19,50 "

Sõnavõtja juhib sellele tähelepanu, et kui sarnane väike takistus on arstimate tarvituse viinud poole peale endisest kulusid, siis tuleb küll oletada, et arstimate tarvitusega liialdatakse.

Sõna võtab vanem tööinspektor *J. Põllu-püü*, kes arvab, et parem oleks siiski läbi viia seadusandliselt sarnane kord, et kassaliige tasub ise ühe osa rohkustest. See olla kassaliikmele kergem. Ei või mõne väärnähituse pärast tervele liikmeskonnale raskusi teha. Haigekassa on ometi kassaliikmete tarvis, mitte liikmed kassa tarvis. Haigekassa ülesanne on liikmete abistamine, mitte raha korjamine. Peale selle juhtis tähelepanu sõnavõtja mõnele juhule, kus haigekassa pole täitnud tööinspektsiooni nõudeid.

Vanemale tööinspektorile vastates rõhutab *K. Luik*, et Tartu Üldhaigekassa peakoosolek kitsendavat rohtude saamise korda maksma ei pannud mingi löbu pärast ega rahahoidmise mõttes, vaid ainult selleks, et hoida kulusid tuludega tasakaalus. Kui haigekassa ise abinõusid ülekulutuste vältimiseks tarvitusele ei võta, siis teeb seda tööinspektsioon. Nii kaugele ei või ometi lasta asja minna. See oleks vaesuse tunnustus haigekassa juhatuse ja volinikkude peakoosolekule.

Järgnevates sõnavõttudes rõhutatakse, et on veel vaieldav küsimus, kas on haigekassad kohustatud andma arstiabi ja rohud natuuras, või kindlustama kassaliikmele ravikulude tagasisaamise. Juhitakse tähelepanu sellele, et haigekassades on kassaliikmete omavalitsus ja kui nemad ise eneste kohta panevad kitsendused maksma, siis on see nende eneste sisemine asi; enesele keegi ometi liiga ei tee.

Tööinspektor *Volmer* arvab, et väärnähituste ärahoidmiseks arstiabi alal peaks iga haigekassa ametisse seadma kontrollarsti, kelle ülesandeks oleks järelvalve arstiabi, kliinilise ravi ja arstimate tarvitamise üle.

Sõna võtab *V. Luksepp*, kes annab isalikkude nõu, et kui Tartu Üldhaigekassa otsus osutub tööinspektsiooni seisukohalt vaadatuna vastuvõetavaks ehk seadusevastaseks, siis on sama tagajärje kättesaamiseks teine tee olemas. Öeldagu arstidele ja apteekidele lepingud üles ehk esitatagu sarnased tingimused, mis arstikonnale ja apteekidele vastuvõetavaks, siis ütlevad nemad ise lepingu vahekorra üles. Sellel juhul on paratamata loodud sarnane olukord, et tuleb tasuda kõik kulud kassaliikmel esialgul omast taskust ja need haigekassalt tagasi nõuda, kuna pole enam olemas lepinguarste ega -apteeke. Ja tööinspektsioon on ka rahul. Lõpuks ütleb, et lastagu haigekassadel tegutseda vabalt ja omi sisemisi asju korraldada nii, kuidas kassaliikmete enamus seda otstarbekohaseks peab. Tööinspektsioon ärgu ennast sellesse segagu niikaua kuni pole kaebusi. Kui tulevad kaebused, siis tuleks segada ennast haigekassade sisemistesse asjadesse, mitte enne.

Sõna võtab *P. Paal* Viljandist, kes teatab, et nendel korda läinud kohaliku linnavalitsusega kokkulepet saada kassaliikmete ravimiseks soodustatud tingimustel ainult selle surve tõttu, et haigekassa hakkas saatma omi haigeid Tartu kliinikuisse, kus ravi odavam.

4. Norra ja Rootsi sotsiaalkindlustus, eriti haiguskindlustus.

Referent Tartu Üldhaigekassa asjaajaja *K. Luik*.

Referendil on võimalus olnud möödunud suvel tutvuneda Norra ja Rootsi sotsiaalkindlustusoludega. Ettekantust selgub, et Norras on läbi viidud sundhaiguskindlustus kõikide palgateenijate kohta. Kindlustust teostatakse ringkonna haigekassade kaudu, millest alla kuuluvad kõik palgalised eranditult, riigi- ja omavalitsuse teenijad, õpetajad ja raudteelased ühes arvatud. Lõviosa kindlustusmaksust 67% maksavad kindlustatud ise. Selle vastu ei ole neil peaaegu mingit osavõtu võimalust kassa juhtimisest, mida juhitakse üleriiklisest keskkohast, milleks on Rikstrygdewerket — riigi kindlustusasutus.

Rootsis puudub sundhaiguskindlustus. Haiguskindlustust teostatakse vabatahtlikkude haigekassade kaudu, mille juures nõndanimeatud „erkända“ (tunnustatud) haigekassadele maksetakse riigi ja omavalitsuse poolt toetust. Sotsiaalkindlustuse alal on Rootsis ümberkorraldused käimas selles sihis, et tahtakse senistele vabatahtlikkudele haigekassadele kohuseks teha ka arstiabi andmist ja nende peale panna uusi ülesandeid.

Referaat ilmutab „Töö ja Tervises“, sellepärast ei peata meie praegu selle juures pikemalt.

Referaadi järele võttis sõna sotsiaalkindlustuse direktor *J. Sonin*, kes täiendades ettekannet märkis, et on olemas kolm haigekassade tüüpi: saksa, prantsuse ja anglosaksi. Norras on nähtavasti läbi viidud mingi segatüüp. Tähenas, et haiguskindlustuses

on loobunud vaba arsti valiku põhimõttest, kui kallist arstiabist. Selle tõttu on Saksa maal moodunud aastal üle 12.000 haigekassade lepinguarsti jäänud leivata.

Referendile esitati mõned küsimused.

5 Mõningaid küsimusi haigekassa tegevusest. Referent Viljandi Ühise Haigekassa asjaajaja P. Paal.

Referaadi aluseks on võetud haigekassadele antavate teatelehtede vormid, milliseid leiab referent vajaliku olevat muuta, kuna on selgunud, et neid on võimalik valesti tõlgitseda, kuna mõne nõude täitmine teeb tööandjale raskusi.

Haigekassade tegevusest.

VILJANDI ÜHISHAIGEKASSA KAVATSEB KINNISVARA SOETADA.

Viljandi Ühishaigekassa peakoosolek 16. sept. s. a. ühel häälel otsustas muretseda haigekassale oma maja. Lahtiseks selle küsimuse juures jäeti aga asjaolu, kas ehitada ise või osta mõni valmisolev maja. Sellekohaste eeltööde tegemine ja kalkulatsoonide esitamine mõnele järgmisele peakoosolekule jäeti juhatuse hooleks.

Tõuke oma kinnisvara soetamiseks andis kassale kohaliku a.-s. Sakala Panga maksuraskustesse sattumine ja likvideerimine. Sellest pangast suutis Viljandi Ühishaigekassa veel viimasel tunnil oma tagavarasummasid päästa. Et nüüd ka edaspidiseks olla kindlustatud igasuguste sarnaste kaotuste vastu ja vähendada riisikot, misjuures kassa kapital ikka protsente kannaks, leiti kõige otstarbekamaks paigutada see kinnisvara alla. Sellega oleks tegelikult kassa tagavarakapital puutumatu, kannaks protsente suuremal määral kui pangas olles ja võimaldaks ühtlasi kassale otstarbekamat tegutsemist korralikkude ambulatooriumide ja asjaajamise ruumide sisseseadmise näol. Ka avaldati arvamist, et haigekassa tegevus edaspidi peaks veelgi suurenema nii äriteenijate peale haiguskindlustuse laienemisel ja väiksemate haigekassade liitumisel, millega siis suuremate ruumide hankimine oleks paratamatu.

Ka 4. jsk. kinnitusametis otsustati haigekassa kavatsust pooldada.

Juhatus tutvunes mitmete vanade müügil olevate majadega, mille hulgast aga ühtegi vastuvõetavat ei leidunud küll ruumide jaotuse, hinna, asukoha jne. suhtes. Sellega tuli siis hakata vaatama kohast krunti. Haigekassal oli tagavaraks juba mitu korralikku uue maja ehituse projekti, mis haigekassale koostas äsja Prantsusmaalt saabunud arhitekt J. Karu, kellel oli suur hulk kogemusi haigekassade majade suhtes, kuna ta oli nendega välismaal suutnud tutvuneda. Nii ongi tema poolt Viljandi Ühishaigekassa maja projekterimisel peetud silmas Shveitsi, kui kõige otstarbekamate haigekassamajade plaane. Sarnaseid mitmekesiseid projekte oli haigekas-

Referaat ilmub täielikult „Töö ja Tervises“, sellepärast ei ole vajadust siinkohal selle juures pikemalt peatada, seda enam, et see käsitab puht-tehnilist küsimust.

Läbirääkimistel teatas vanem tööinspektor J. Põllupüü, et Kinnitusnõukogus päevakorrale kerkinud tööandjate poolt haigekassadele antavate teatelehtede vormi muutmise vajadus, sellepärast palus kõiki muutmise soove Kinnitusnõukogule ühe kuu jooksul teatavaks teha.

Nõupidamised, mida osavõtjate arvult, siult, asjalikkuselt ja üksmeelelt täiesti kordalainuks tuleb pidada, lõpetas juhataja V. Lukspepp kell ½3 päeval. K. L.

sal võimalus ka sellepärast muretseda, et nimetatud arhitekt need haigekassale tasuta koostas.

Kuna nüüd muist eeltöid tehtud, tuli ehituse takistus krundi saamise küljest. Selle saamise otstarbel pöörati Viljandi linnavalituse poole ja näidati, kust linn võiks haigekassale ehituskruunte anda. Nendest mitmest näidatud krundist otsustaski linnavalitsus haigekassale anda Posti ja Eha tän. nurgal asuva, kus praegu on linnal lammutamisele kuuluv vana vaestemaja. See koht oleks haigekassale, kui haiglate raioonis asuv, täiesti vastuvõetav, kuid hinnaks sellele määrati ühes selle asuvate hoonetega 5000 krooni. Sarnast hinda aga krundi eest tasuda ei saaks, kuna hoonete väärtus sellel vaevalt ulatuks 500 kroonini, s. t. selle lammutamise kuludeni. Nii asja mitmeti kalkuleerides ja asjatundjailt nõu küsides, tegi haigekassa linnale ettepaneku, et lõhkugu linn ise see vana krundil asuv maja maha ja müügu haigekassale päevakohase hinnaga ainult krunt. Selle ettepaneku peale ei ole aga senini linnavalitsuselt vastust saadud. Küll aga loodavad kohalikud haigekassa juhid, et linnavalitsus haigekassa tähtsust ka linnakodanikke seisukohast vääriliselt hinnates, sellele viimase võimaluseni vastu tuleb. Seni aga, kui krundi saamise asi lahendamata, on maja muretsemises seisak. Kui aga linn siiski ei leia võimalust haigekassale kuidagi vastu tulla, siis vahest katsutakse krundi osta mõnelt eraisikult, kuna soov on ikkagi ehitada, kuid mitte vana maja osta, kuna see tuleks nii kui nii ikka ümberehitada ja läheks sellega kallimaks.

Lõpuks on teada, et haigekassa kavatsetav maja tuleks 2-kordne telliskivi ehitus, ja läheks maksma ühes keskkütte ja veevarustusega 250.000 krooni. Kuna haigekassal aga korraga võimalust ei ole sarnast summat välja panna, ega ei soovita ka majale võlgu peale teha, siis on kavatsus esialgu maja ainult väliselt, ja alumine kord ainult seestpoolt valmis teha. Peamine kord tuleks seestpoolt valmishitusele järk-järgult võimalustel. Sarnase kombinatsiooni juures läheks maja esialgu maksma kuni 165.000 krooni.

KÄRDLA HAIGEKASSA UUS VOLIKOGU.

Kärdla haigekassa volinikkude valimiskoosolekul valiti 33 volinikku. Kõige enam sai häält Andrei Sein (119 h.).

MOODSAD RUUMID HAIGEKASSALE.

Eelarve ja majaplaanid juba koostatud. Küsimus tuleb otsustamisele haigekassa volinike koosolekul.

Juba mõnda aega kaaluti Kärdla kalevivabriku haigekassa juhtivais ringkonnis oma maja ehitamise küsimust. Aasta tagasi tegi haigekassa volinike üldkogu haigekassa juhatusel ülesandeks muretseda ehitatava maja tarbeks plaanid ja kavandid, ning koostada ehituseelarve. Praegu on nii kaugele jõutud, et majaplaanid on sedapuhku valmis, mis omakorda tulevad arutusele volinike koosolekul 25. oktoobril. Arvatavasti jõutakse siis ehitatava maja suhtes lõplikule seisukohale ja seda ka ehitamise aja alguse kohta.

Haigekassa majaga rikastuks Kärdla alev jälle ühe moodsa ehituse võrra. Uue maja asukohaks on valitud krunt, mis asub äsja valminud algkooli hoone vastas. Maja tuleks kahekordne, kusjuures alumisele korrale paigutatakse haigekassa kantselei, apteek ühes laboratooriumi ja vajalike kõrvalruumega, limonadi tehas ja sellega seoses olevad ruumid.

Teisele korrale tuleks apteegi juhataja korter, arsti vastuvõtukabinett, ooteruum ja saal koosolekute pidamiseks.

Ehitatav maja läheks maksma 11.000 krooni. Selle summa ulatuses on haigekassal olemas tagavara kapitale, kuid neist kasutatakse vaid 6000 krooni, s. o. veidi üle poole. Ülejäänud 5000 krooni, mis kuulub maja ehitamiseks, kaetakse 3 aasta jooksul, mil tagavarakapitali pangas ei suurendata, vaid paigutatakse selle asemel ehitatud majja.

Kärdla kalevivabriku haigekassal on praegu

308 kassa liiget, seega üks väiksemaid liikmete arvu poolest, kuid majanduslikult seisab ta märksa kindlamal jalal, kui nii mõnedki teised samu eesmärke taotlevad asutised. Haigekassa juhtimine on seisnud energilistes ja asjatundlikes kätes. „Lääne E.“

UUT AJAKIRJA „TÖÖIGUS“

tahab välja anda Rakvere Ühishaigekassa. Leht ilmuks 9 korda aastas. Tegevtoimetajaks oleks Voldemar Luuksepp, vastutajaks Gerda Horn.

Kuukiri on tarvilik sideme pidamiseks haigekassa ja ta liigete vahel. Kuukiri teeks kassaliigetele teatavaks haigekassa raskused ja korraldused.

Ühishaigekassa pöördus 14. V. 34. a. politsei peavalitsuse poole loa saamiseks. 15. VI. 34. a. on sisekaitse ülem kindral G. Jonson kirjutanud palvele resolutsiooni: „Ei luba“.

Kuna haigekassal sarnase ajakirja järgi, mis ühtlasi ka kulukate ringkirjade ja kuulutuste aset täidab, tungiv tarvidus on, siis korrad ta loasaamise katset Eesti Haigekassade Liidu kaudu.

RAKVERE ÜHISHAIGEKASSA MAJA EHITUSTÖÖ

on edenenud jõudsalt. Telliskivimüürid on pea valmis ja katuse alla viimine ei nõua enam kuigi palju aega. Maja ehitustöö katkestatakse siis, ja sisetööd lõpetatakse tuleval kevadel, et lasta seintel enne krohvimist kuivada. Wesivarustuse ja keskkütte-seadete ehitamistööd jätkatakse, samuti ka vannitubade sisustamist. Majja tuleb kolm kolmetoalist vannitubadega korterit, kus keskküte. Peale korterite teisel majakorral, on alumisel korral saal, haigekassa kontoriruumid, kus võimalik ka laboratooriumi sisse seada. Ehitus läheb maksma umbes 3 miljonit senti, missugune kapital haigekassal olemas.

Tervishoid.

KILDE PROF. K. SCHLOSSMANN'I ARTIKLIST „RAHVUSLIKKE JOONI PRAKTILISES ARSTITEADUSES“.

(Eesti Arst nr. 9 — 1934. a.)

Arstiteadus on arenenud viimase paari-kümne aasta vältel ohjeldamatu progressi mõjul hiigla kiirusega. Ideedest rikas, kuid ideaalidest aber masinlik ajastu on kuhjanud arstiteadust eluvõõraste korralduste ja tarbeiga, purustades seega sidemed reaalsete tarviduste ja tootmise ulatuse vahel. Valmistades ette ülikülluses arste, produtseerides määratul hulgal keskpäraseid ja alaväärtuslikke ravivahendeid ja kulukaid preparaate, on unustatud seda kõike kooskõlastada haigete ja haiguste ravimiseks tõeliselt vajalikkude nõudega. Arstiteadus tormas mööda omast tööpõllust ja sattus kriisi ohtu, mida ta praegusel ajal põeb raskel kujul. Patsiendid tundsid instinktiivselt, et arst on läinud liiga kaugele nendest ja ei suuda enam küllaldaselt mõista nende soove. Haigete usk arstisse kahanes kiirelt ja nad pöördusid abisaamisega imearstide poole.

Me võime praegusaja meditsiini õigusega nimetada teaduseks, kuid praktiline meditsiin suudab vaevalt kunagi tõusta teaduse tasemele, sest praktiline arstiteadus on kunst, mida küll kõik võivad õppida, kuid milleks ainult vähesed on kõlblikud.

Ei ole kahtlust, et praktiline meditsiin, kui ta tahab edukalt täita oma otstarvet, peab kohanduma abitarvitajate hinge ja ihu iseäraldusiga ja praktiseerijal arstil peab olema andi nende mõistmiseks. Nõrgaks arstiks osutub see, kes omab vähe teadmisi haiguste alal, kuid praktiliselt saamatuks osutub see arst, kes ei suuda tunda haiget inimest kõigi tema iseärasusiga.

Vanamoodi majaansti tüüp on juba vaibunud unustusse ja tema asemel kerkib ikka rohkem ja rohkem ajakohane masinlik arst oma keeruliste pretsisiooniaparatuuridega ja spetsiifiliste ravivahenditega. Kui praktiline meditsiin tahab edukalt taotleda ihu ja hinge ravi, siis on majaanst kui perekonna püsiv usal-

dusarst ja selle üksikute liikmete hingeelu kontrollija moodsapääsematu.

Arsti töötasu on langenud sedavõrd madalale, et arst on sunnitud läbi masindama suure arvu visiite oma elu ülalpidamise hankimiseks. Arst ei saa süveneda tarvilikul määral igasse üksikjuhtu ja seepärast jääb haigel sageli tunne, et temale pakutakse alaväärtuslikku nõu ja abi. Utoopiliselt mõtlejad pakuvad rahvale küll palju enam võimalusi arstiabi saamiseks (haiguskindlustus — V. L.) kui möödunud sajandil, aga nad unustavad, et nende süsteem põhjustab saadud abi väärtuse langust.

...meieaja patentarstimite koostajad ja produtseerijad moodustavad parasiitide armee,

kes ujutab üle kogu maailma turud vähe kontrollitud ja sageli alaväärtusliku kaubaga ning ajakirjad pealetungiva reklaamiga.

Üldiselt on vildakas silmatorkav tung enast eriarstiks deklareerida, ilma et omataks selleks tarvilikku ettevalmistust ja et see püüeks oleks tingitud abitarvitajate suhtumisest arstesse... kuid eriarstiks saamiseks esitab elu palju suuremad nõudmised, kui seda harilikult arvatakse. *H. Cushing* mainib, et eriala õppimine akadeemilises mõttes on vaid lühem tee, kuidas saaks kiiremini hakata iseseisvalt leiba teenima. Praktilises elus on ainult see heaks eriarstiks, kes tunneb meditsiini kõiki alasid ja omab kestva praktika vältel erilise vilumuse mõne haigusliigi jälgimiseks ja ravimiseks.

V. L.

Töökaitse.

PIKK TÖÖAEG KREENHOLMIS.

Narva Kreeholmi vabriku koosolekul, mis oli peamiselt kokku kutsutud töölisanemate valimise küsimuse lahendamiseks, tuli kõne alla töönädala vähendamise küsimus kahe tunni võrra. 48-tunnine töönädal käivat tööliste üle jõu, eriti praegu, ku svabrik töötab kahe vahetusega. Sellises olukorras saavad töölised vahetuspäevadel puhata ainult 7 tundi. Töölistel, kes vabrikust kaugemal elavad, jätkub magamiseks vaevalt 5 tundi.

TÖÖLISOJA

küsimus on praegu Töölisühingute Keskliidu vastavas toimkonnas arutusel. Kutseühingutes lähevad selles küsimuses arvamusid väga lahku. Osa pooldab, kuna teine osa eelistab vahakutseühingu tegevust. Nagu valitsusele esitatud märgukirjast nähtub, pooldatakse kutseühingute ringkondades riigivõimu vahelisegamist tööstusellu. Siit võib järeldada, et ka tööliskonda peetakse tarvilikuks.

Sotsiaalkindlustus.

UUS HAIGUSKINDLUSTUSSEADUSE SEADUSE EELNÕU

on dir. J. Sonini poolt, nagu kuuleme, välja töötatud ning teedeministrile esitatud.

Eelnõu ise hoitakse veel saladuses, seepärast ei ole ka E. H. Liidul veel korda läinud sellega tutvuneda.

Kui eelnõule käik antakse, teda arutama hakatakse, siis on loota, et ka E. H. Liitu sellega tutvustatakse ja ka tema seisukohad ära kuulatakse.

Seda on lubatud teha.

MEREMEESTE KINDLUSTAMINE ÖNNETUSJUHTUDE VASTU

on jälle päevakorral, vastav eelnõu ministritevahelises komisjonis. Meremeeste kindlustamine õnnetusjuhtude vastu on varemgi mitmel korral arutusel olnud, kuid sellest on laevamanikkude vastuseisul loobutud.

VANADUSE JA INVALIIDSUSE VASTU KINDLUSTAMISE

nõudmist jätkavad tööstusettevõtete koosolekud. Selles küsimuses võiksid haigekassadki loenguid korraldada. Referendi saadab E. H. Liit.

Haigekassade Liidu teateid.

ARSTKONNA JA TALLINNA ÜHISE HAIGEKASSA VAHEKORRA ASJUS

on praegu poolte vahel läbirääkimised käimas. 28. mail pööras TÜH juhatus E. H. Liidu poole, et see haigekassa ja arstide organisatsioonide vahelise konflikti lõpetamiseks vahemehe ülesanded enda peale võtaks.

Liit katsus teha, mis võimalik, pöördudes Tallinna arstkonna esitaja poole. Suvel oli arstidest osa ära ning see takistas. Alles 6. ost. sai E. H. Liit Tallinna arstkonna esitajalt dr. *Hubelilt* T. Eesti, Saksa, Vene ja

Juudi arstide seltside nimel kirjalikud seisukohad, mis järgmised:

1) Põhimõtteliselt arstikond ei poolda ravi-süsteemi ambulantside kaudu, kuna aga T. Ü. Haigekassas on ambulantside süsteem loodud, tuleb sellega arvestada ja katsuda seda süsteemi parandada arstivaliku laiendamisega.

2) T. Ü. H. kohustub edaspidi võtma oma teenistusse T. O. A. (Eesti, Saksa, Vene, Juudi arstide seltside) liikmeid.

Kui T. O. A. ei suuda anda vastavat spet-

sialisti haigekassale, siis on vastastikusel kokkuleppel (T. Ü. H. ja T. O. A vahel) T. Ü. Haigekassal võimalus palgata arsti väljaspoolt T. O. arstkonda.

3) T. Ü. Haigekassa on kohustatud lõpetama lepingud praegu kassa teenistuses olevate arstidega nende lepingute lõppemisel.

Vastastikusel kokkuleppel võivad üksikud arstid T. Ü. H. teenistusse jääda.

4) T. Ü. H. ambulatooriumid ümberkorraldada laiemal arstivaliku sihiga nii, et igal üksikul arstil on lubatud töötada ambulantsis 6 tundi nädala kohta.

T. O. arstkonnaga kokkuleppel võib ka rohkem töötunde erilistel tarvilistel juhtumitel lubada.

Röntgeni, elektrikabinetid, laboratooriumid ei kuulu töötundide poolt normeerimisele.

Ravitakside suhtes said parandused tehtud ja jõutud O. Ü. H. kokkuleppele.

Kõik tülküsimused tulevad lahendamisele vahekohtus.

Ülaltoodud tingimused on kokkuleppe aluseks — peensused tulevad kaalumisele lepingu sõlmimisel.

Need tingimused tegi E. H. L. teatavaks T. Ü. H-le. Muidugi ei pakkunud see kuigi palju uudist, sest umbes samadel alustel oli T. Ü. H. juba aastaid tagasi Tallinna arstide organisatsioonide esitajatega läbirääkimisi pidanud.

Kui aga neid läbirääkimisi poolte vahel jätkatakse, siis loodame, et pooled siiski kokku lepivad ja senine terav vahekord likvideeritakse.

Lootusi aga vähendavad need omapärased seisukohad, mis arstide organisatsioonid haiguskindlustuse korralduse kohta on võtnud ning valitsusvõimudele esitanud. Need seisukohad on võõrad haiguskindlustuse põhialustele, ega taga sotsiaalkindlustuse ajakohase korralduse arengut.

HAIGEKASSADELT EI SAA HÄDAABI-TÖÖLISTE TOETUST TAGASI NÕUDA.

Narva linnavalitsuse seadusevastane nõudmine.

Aasta algul nõudis Narva linnavalitsus Narva üldhaigekassalt 1932/33. a. töökorralduse erifondi krediidiga teostatud tööde pealt haigekassale töötatööliste haiguse vastu kindlustamiseks makstud toetust kr. 860,49 tagasi.

Narva üldhaigekassa pööras E. Haigekassade Liidu poole, kelle sekretär L. Johanson pöördus teedeministri, hariduse- ja sotsiaalministri ning töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktori J. Sonini poole, kes vastasid, et korraldusi tehakse nõudmise seismapanekuks ja ja tagasinõudmisest loobumiseks.

Kõik jäi vaikseks, kuni oktoobrikuus Narva linnavalitsus uuesti kordas oma nõudmist, ühtlasi teatades, et ta juba selle summa riigile on tagasi maksnud.

Narva üldhaigekassa teatas sellest E. H. Liidule, kes nüüd pööras asjalikult 3. nov. dir. Sonini poole, juhtides tähelepanu aasta alul antud lubadustele. 5. nov. saabus E. Haigekassade Liidule töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktorilt asjalik vastus, et Teedeministri otsusega l. II. 34. a. on otsustatud haigekassadele makstud summasid mitte tagasi nõuda.

Kui Narva linnavalitsus neid summe tagasi nõuab, siis nähtavasti sellepärast, et täise need summad riigile tagasi maksis, ilma et tal see kohuslik oleks olnud. Tagasinõudmise õigust tal ei ole.

Seega ei tule haigekassal Narva linnavalitsuse põhjendamata nõudmist mitte täita.

TALLINNA LINNA ETTEVÖTETE HAIGEKASSA

peakoosolek valis erapooletu komisjoni, kes aruande-aasta tegevust revideeriks ja tagajärjedest tulevat üldkoosolekut informeerima. komisjoni koosseisus on: kolm liiget haigekassa volikogust, üks esintaja kinnituseametist ja üks haigekassade liidust.

Komisjon on pidanud seni ainult ühe koosoleku, millest kinnituseameti esitajana osa võttis tööinspektor Koppel ja haigekassade liidu esitajana sekretär L. Johanson.

Otsustati materjalidega tutvuneda.

„TÖÖ JA TERVISE“ KÄESOLEV NUMMER hilines trükikoja ülekooormatuse tõttu. Talitus võtab edaspidi kõik abinõusid tarvitusele, et nummer ilmukuks kuu esimestel päevadel.

LOENGUTE ASJUS

on Eesti Haigekassade Liit haigekassadele saatnud uue ringkirja, milles palub nüüd, sügise saabumisel, loengute korraldamisega alata.

Loengute kava on haigekassadele juba varem kätte saadetud.

Üksikud haigekassad on juba E. H. Liidule teatanud, et nad loenguid korraldavad.

EESTI HAIGEKASSADE LIIDU KIRJASTUSEL

ilmunud raamatutele juhime siinkohal korduvalt tähelepanu ja palume haigekassade tegeleda, et nad omalt poolt levitamiseks kõik teeks, mis vähegi võimalik.

„TÖÖ JA TERVISE“ TELLIMISTE

hankimiseks ka uuel aastal palub E. Haigekassade Liit haigekassadelt kaasabi.

SISU: 1) Arstiabi korraldamisest haigekassades — V. Luksepp. 2) Töökaitse ajalugu ja areng — L. Johanson. 3) Tööpuuduse kindlustus Rootsis—Aug. Gustavson. 4) Sotsiaalkindlustuse arendamine Jaapanis—Aug. Gustavson. 5) Sotsiaalpoliitika Brasiilias — Aug. Gustavson. 6) Vaenelaps, 188 ja haridus ning lastekodu — L. Johanson. 7) Maatõrahva lasteaed Uue-Vändras. 8) Haigekassa tegelaste nõupidamisid — K. L. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Tervishoid. 12) Töökaitse. 13) E. Haigekassade Liidu teateid.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: L. Johanson.

Väljaandja: Eesti Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk. Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.